

VALAŠTIANSKY hlásnik

ročník XXII. ■ číslo 3 ■ júl 2024 ■ dvojmesačník

Z OBSAHU VYBERÁME:

- 65. výročie ZUŠ vo Valaskej
- MDD v obci
- Zo života škôl

Vážení spoluobčania, milí Valaštania,

jar skončila svoju nadvládu a vo vzduchu už cítiť leto, ktoré prevzalo pomyselnú štafetu ročných období. Väčšina zelene je v plnom kvete a okrem kvitnúcich bylín vrcholí aj kvitnutie tráv a obilnín. Záhrady nám vďaka našej usilovnej práci núkajú svoje prvé plody, ktoré potešia nielen pohľad, ale i chuťové poháriky.

Prázdniny bežia v plnom prúde, mnohí sa pripravujete na zaslúženú dovolenku alebo ste z nej pred krátkym časom prišli. Nech sú vaše myšlienky či cesty nasmerované akýmkoľvek smerom, dovoľm si aj ja pridať zopár myšlienok a postrehov do nášho prázdninového vydania Valašianskeho hlásnika.

Máme za sebou viacero úspešných kultúrnych akcií. V piatok 26. apríla sme si mohli spoločne vychutnať slávnostný koncert, ktorý pre nás pripravila pani riaditeľka s pedagógmi a žiakmi našej ZUŠ-ky, pri príležitosti 65. výročia jej založenia. Bol to opäť nezabudnuteľný zážitok a ja by som sa chcel touto cestou ešte raz poďakovať a popriať našej ZUŠ-ke ešte veľa ďalších úspešných rokov.

Jednou z dlhoročných tradícií, ktorú ako obec zachovávame, je stávanie mája na našom námestí. Spoločne s MO MS vo Valaskej

sme náš máj postavili v utorok 30. apríla. O pestrý program sa postarali naši šikovní žiaci ZUŠ-ky a spevokol Lipka.

Letnú sezónu sme aj tento rok odštartovali podujatím pre našich najmenších. V réžii OZ Valaštania sa 1. júna uskutočnila čarovná Cesta rozprávkovým lesom v materskej časti obce v Potôčkoch. Pre deti a rodičov bol pripravený pestrý program.

V nedeľu 2. júna sa v reštaurácii Café Maestro

uskutočnil 2. ročník Matičného šachového turnaja, memoriál Ivana Karaka.

Som veľmi rád, že v našej obci žijú ľudia, ktorí nezištne pomáhajú a organizovaním rôznych kultúrnych akcií a podujatí sa tešia z toho, že môžu urobiť niečo pre druhých. Sú to naše občianske združenia, v spolupráci s MO MS a našim DHZO, ich predsedovia a členovia, ktorým patrí jedno veľké ĎAKUJEM.

Naša obec si v spolupráci s občianskymi združeniami obce Valaská pre vás pripravila pestrý program kultúrnych podujatí v nasledujúcich týždňoch, na ktoré vás všetkých touto cestou srdečne pozývam. Verím, že sa vám zverejnený prehľad a organizovanie našich valašianskych kultúrnych a športových podujatí bude páčiť.

Dúfam, že leto, ktoré práve začalo svoju púť, strávite v pohode a najmä v spoločnosti svojich najbližších. Načerpajte energiu z krásnych letných dní a strávme ich čo najviac s rodinami, priateľmi a ľuďmi, s ktorými sa cítime dobre. Prajem tiež všetkým pedagógom našich škôl, aby počas prázdnin nabrali dostatok síl do ďalšieho školského roka.

S úctou

Mgr. Peter Jenča
starosta obce Valaská

REALIZÁCIE A AKTIVITY OBCE V PRVOM POLROKU 2024

Na ďalších stránkach by som si v krátkosti dovoľil upriamiť vašu pozornosť na aktivity, ktoré obec zrealizovala a ktoré má v programe. Nie je jednoduché vyjsť v ústrety všetkým informačným potrebám, ale dúfam, že prinášame dostatok faktorov o tom, ako postupne napredujeme v kľúčových oblastiach. Niektoré problémy, ktoré sa nakopili v posledných rokoch, nie je možné vyriešiť zo dňa na deň. Som však veľmi rád, že viaceré projekty či plánované aktivity sa nám už v prvom polroku podarilo úspešne ukončiť.

VYBUDOVALI SME 4 NOVÉ KONTAJNEROVÉ STOJISKÁ

S príchodom teplejšieho počasia sme v mesiacoch apríl, máj v zmysle plánovaných investičných akcií začali so stavebnými prácami, v rámci ktorých boli vybudované ďalšie 4 kontajnerové stojiská, na ktoré nám ešte v decembri minulého roku bola schválená dotácia z Envi-

ronmentálneho fondu. Tieto slúžia obyvateľom bytových domov na ul. Hronská 431, TDH 439, ďalej byt. domom na ul. TDH 462 a na námestí pre byt. domy 460, 461 a TDH 443, 442.

POVRCHOVOU ÚPRAVOU, ASFALTOVANÍM SME UPRAVILI ĎALŠIE MIESTNE KOMUNIKÁCIE

Plánované stavebné práce v podobe asfaltovania prebehli na ulici TDH, pred bytovým do-

mom č. 453, a taktiež aj na „prepojovacej“ ulici medzi ulicami Októbrová a TDH. Povrchovou úpravou cesty sme taktiež obnovili cestu na našom cintoríne.

ODOVDZALI SME STAVBU ULICE HRONSKÁ

V nadväznosti na schválenie uznesenia č. 21 /2024 schváleného Mimoriadnym zastupiteľ-

stvom zo dňa 20. 03. 2024 došlo začiatkom apríla k podpísaniu zmluvy so Stredoslovenskou vodárenskou spoločnosťou, a. s., o podmienkach spolupráce pri realizácii vodnej stavby „Valaská – obnova verejnej kanalizácie a verejného vodovodu ul. Hronská“ a stavby „Rekonštrukcia miestnej komunikácie, ul. Hronská – Valaská“. Som veľmi rád, že po mnohých rokovaniach so zástupcami StVS, a. s., sa v priebehu nasledujúcich týždňov začnú práce na najrozsiahlejšej akcii v tomto roku, a to na výmene hlavnej vodovodnej a kanalizačnej vetvy vrátane prípojok k bytovým a rodinným domom, ktoré budú ukončené na hranici pozemku. Dňa 24. 04. 2024 prebehlo na pôde obecného úradu stretnutie so zhotoviteľom, ktorý bol vysúťažnený stavebníkom a súčasne investorom projektu StVS, a. s. Na stretnutí sme odovzdali stavenisko Hronskej ulice. Odovzdanie staveniska znamená vymedzenie priestoru, ktorý je počas výstavby určený na vykonávanie stavebných prác pre uskladňovanie stavebných výrobkov, ako aj dopravných a iných zariadení, potrebných na realizáciu stavby. Zhotoviteľovi boli po odovzdaní staveniska odovzdané aj všetky podklady, ktoré k výstavbe potrebuje. Projekt je rozdelený na dve etapy. Prvá etapa bude realizovaná v smere od garáží na Hronskej ulici po križovatku COOP Jednota. Druhá etapa začne od budovy TS po ulicu TDH. Po ulahnutí zásypov po výkopoch bude obec v zmysle projektovej dokumentácie realizovať vybudovanie jednostranného chodníka, parkovacích plôch a celkové asfaltovanie cesty. Predpokladaný termín ukončenia prác na kanalizácii I. etapy je december 2024 a celková cena diela 1,8 mil. financovaná z prostriedkov StVS, a. s. Z tohto dôvodu prebiehali v mesiaci marec stretnutia s obyvateľmi na Hronskej ulici, ktorých som o plánovanej realizácii a obmedzení s tým súvisiacim podrobne informoval. Touto cestou vás všetkých prosím o trpezlivosť,

verím, že stavba bude napredovať rýchlo a dieľo bude čím skôr ukončené.

REALIZÁCIA OPRAVY ULICE TATRANSKÁ

V máji bolo ukončené verejné obstarávanie na zhotoviteľa pre rekonštrukciu miestnej cestnej komunikácie a chodníka na Tatranskej ulici.

Plánované stavebné práce budú pozostávať z frézovania asfaltu na ceste, nového asfaltového povrchu, výbúru betónových obrubníkov a betónovej dlažby, polozenie nových betónových obrubníkov a betónovej zámkovej dlažby, vrátane podkladných vrstiev, výbúru betónového odvodňovacieho rigola a z výmeny cestných vpustí.

PODALI SME ŽIADOSŤ O DOTÁCIU NA CELKOVÚ REVITALIZÁCIU PARKU PRI ODBORNOM UČILIŠTI INTERNÁTOM

V mesiaci máj naša obec podala žiadosť do výzvy vyhlásenej Ministerstvom investícií regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky o poskytnutie dotácie na projekt zameraný na podporu regionálneho rozvoja. Výsledkom predkladaného projektu bude revitalizácia parku pri Odbornom učilišti internátom vo Valaskej, čím sa podporí rozvoj občianskej vybavenosti, rozšíri sa miestna infraštruktúra a vytvoria sa vhodné podmienky pre oddych a trávenie voľného času detí, mládeže a dospelých, čo prispeje ku kvalitatívnej úrovni života miestnej komunity a taktiež k rozvoju služieb v regióne. Prínosy z realizácie projektu ovplyvnia komunitu a budú prístupné širokej verejnosti. Dôvod potreby realizácie projektu vychádza zo zlého technického stavu prístupu a prostredia parku, ako aj z požiadaviek zo strany miestnych obyvateľov obce Valaská. Zastaralé vybavenie parku a nevyhovujúce podmienky obmedzujú jeho využitie a atraktivitu.

ZAČALI SME S REKONŠTRUKCIOU PRIESTOROV ZUBNEJ AMBULANCIE A PRIĽAHLÝCH PRIESTOROV

Stavebnými úpravami prechádzajú v súčasnosti aj nebytové priestory našej zubnej ambulancie. Som nesmierne rád, že sa nám podarilo zazmluvniť pána MDDr. Badinku, ktorý bude prevádzkovať znovuotvorenú zubnú ambulanciu v našej obci. Obnovu priestorov obec financuje z vlastných zdrojov. Predpokladané obdobie znovuotvorenia zubnej ambulancie je mesiac september. Aj týmto krokom sa naša obec snaží pokryť potreby obyvateľov.

Pokračovanie na str. 3

REALIZÁCIE A AKTIVITY OBCE V PRVOM POLROKU 2024

Dokončenie

Nadalej postupne plánujeme prípravu ďalších projektov, ako sú chodník pre chodcov od železničnej stanice, športovisko v školskom areáli ZŠ Jaroslava Simana, či návrh na celoročné využitie ihriska pri multifunkčnom ihrisku na Októbrovej ulici. Na zrealizovanie už skôr naplánovaných investičných aktivít, ako sú revitalizácia Tajchu či domu smútku, sa financie pokúsime získať zapájaním sa do výziev pre projekty Integrovaných územných investícií. Obec bude v spolupráci s Technickými službami obce Valaská pokračovať v budovaní spevnených plôch, v materskej časti obce vycistením a odvodnením svahu nad ihriskom, vymenený bude aj obecný mobiliár – lavičky, vonkajšie odpadkové koše, doplnené o odpadkové koše na psie exkrementy a v iných postupne plánovaných aktivitách, ktoré pevne verím, skvalitnia život v našej obci.

Mgr. Peter Jenča,
starosta obce Valaská

Národný projekt „Podpora opatrovateľskej služby“

Obec Valaská bola opäť úspešná v zapojení sa do národného projektu „Podpora opatrovateľskej služby“. V tomto projekte nám bude poskytnutý finančný príspevok za hodiny opatrovateľskej služby poskytnuté klientovi sociálnej služby podľa počtu hodín v zmysle uzatvorených zmlúv o poskytovaní opatrovateľskej služby. Realizuje sa prostredníctvom úradov práce, sociálnych vecí a rodiny v krajskom meste podľa miesta poskytovania opatrovateľskej služby. Doba trvania tohto projektu je od 01. 01. 2024 do 31. 12. 2025. Všetky projekty „Podpora opatrovateľskej služby“, do ktorých sa obec Valaská zapojila, potvrdili, že terénna forma sociálnej služby v domácom prostredí je veľmi žiadanou službou. Zároveň je aj efektívnym nástrojom na zotrvanie odkázaných ľudí v prirodzenom domácom prostredí.

Bc. Silvia Krupová – samostatný odborný referent soc. vecí

Z aprílového Obecného zastupiteľstva obce Valaská

Obecné zastupiteľstvo po schválení programu rokovania konaného 17. apríla 2024, procedurálnych otázkach a Správy o plnení uznesení prešlo k:

Návrhom VZN, kde:

- **schválilo** VZN č. 2/2024 o zákaže umiestnenia herní a kasín na území obce Valaská

V ekonomických záležitostiach:

- **schválilo** návrh na zmenu rozpočtu Rozpočtovým opatrením č. 3/2024
- **zobralo na vedomie** informáciu o účelovom Rozpočtovom opatrení č. 2/2024
- **schválilo** realizáciu kapitálovej investície na projekt s názvom Uzavreté stojiská pre kontajnery na zber komunálneho odpadu a spolufinancovanie projektu vo výške 5% z celkových oprávnených výdavkov, t. j. 5 251,60 EUR

V majetkových záležitostiach:

- **schválilo** spôsob nájmu nehnuteľného majetku obce Valaská (Detičkáreň) obchodnou verejnou súťažou
- **schválilo** spôsob nájmu nehnuteľného majetku obce Valaská (nebyt. priestor Nám. 1. mája 459) obchodnou verejnou súťažou

V rôznom:

- **schválilo** obstaranie ÚPD Zmien a doplnkov, k ÚPN sídla Valaská
- **odvolalo** člena Komisie pre šport a zároveň menovalo člena Komisie pre šport
- **odvolalo** člena Komisie Zboru pre občianske záležitosti

Z májového rokovania Obecného zastupiteľstva obce Valaská

Obecné zastupiteľstvo po schválení programu mimoriadneho rokovania konaného 22. mája 2024, procedurálnych otázkach a Správy o plnení uznesení prešlo k:

Majetkovým záležitostiam, kde:

- **schválilo** spôsob nájmu nehnuteľného majetku obce Valaská (nebyt. priestor – TDH) obchodnou verejnou súťažou
- **schválilo** spôsob nájmu nehnuteľného majetku obce Valaská (nebyt. priestor – Nám. 1. mája 461) obchodnou verejnou súťažou
- **zobralo na vedomie** žiadosť vlastníkov bytov a nebytových priestorov Školská 447 o odkúpenie nebytového priestoru na ul. Školská z dôvodu hodného osobitného zreteľa
- **zobralo na vedomie** žiadosť

spoločnosti Bambu, s. r. o., o prenájom nebytového priestoru

- **zobralo na vedomie** žiadosti občanov o prenájom obecných pozemkov - záhradky

V rôznom:

- **schválilo** žiadosť Základnej umeleckej školy Valaská o priestor na výučbu výtvarného odboru a zaradenie do siete škôl ako Elokované pracovisko ZUŠ
- **súhlasilo** so žiadosťou o zaradenie Elokovaného pracoviska v obecnej budove na ul. Cesta osloboditeľov

Patricia Pilarová

ZÁKAZ VÝSADBY ZELENÉ NA

OBECNÝCH POZEMKOV

Upozorňujeme občanov, že v zmysle Všeobecne záväzného nariadenia č. 4/2019 o správe a údržbe verejnej zelene a ochrane drevín verejnej zelene na území obce Valaská je podľa článku 4 ods. 7 na plochách verejnej zelene zakázané vysádzať zeleň bez vedomia, prípadne súhlasu vlastníka pozemku. Z uvedeného dôvodu Vás žiadame, aby ste rešpektovali VZN č. 4/2019 inak vám bude uložené odstránenie vysadenej zelene.

Mgr. Janka Maličká

OZNAM

Miestny spolok

Červeného kríža

oznamuje, že mobilný odber krvi v našej obci sa uskutoční 25. 7. 2024 od 8:00 do 10:00 hod. v priestoroch kultúrneho domu. Vítaní sú všetci pravidelní darcovia, ale i prvodarcovia.

MSČK

Zmeny a doplnky k Územnému plánu sídla obce Valaská

Obec Valaská, referát výstavby a územného plánovania, ukončila prijímanie žiadostí o zmeny využitia pozemkov v ÚPN sídla obce Valaská formou vypracovania Zmien a doplnkov č. 4 (ZaD č. 4) v Územnom pláne sídelného útvaru obce Valaská. Záujem o zmeny a doplnky (ZaD) z dôvodu výstavby, rodinných domov, rekreačných zariadení, budov pre chov poľnohospodárskych zvierat, ale aj predĺženie cyklotrasy. O zmenu využitia pozemkov uložených mimo zastavaného územia obce Valaská prejavilo 8 žiadateľov fyzických a právnických osôb. Keďže sa jedná poväčšine o plochy v ÚPN obce Valaská, vedené z hľadiska využitia ako lúky a pasienok, na ktorých nie je podľa zákona č. 50/1976 Zb. (stavebný zákon) možná výstavba. Pre zámery o zmenu využitia bolo potrebné pripraviť podklady k vypracovaniu projektovej územnoplánovacej dokumentácie „Zmien a doplnkov č. 4 (ZaD č. 4) k ÚPN sídla obce Valaská“, spôsobilým architektom. Všetky žiadosti o zmenu využitia pozemkov boli prerokované v „Komisii pre rozvoj obce, stavebný poriadok a územný plán, pre životné prostredie, poľnohospodárstvo a ochranu prírodných hodnôt“ a na pracovnom stretnutí poslancov Obecného zastupiteľstva Valaská. Na základe ich odporúčaní do návrhu ZaD č. 4 v ÚPN sídelného útvaru obce Valaská Obecné zastupiteľstvo zahrnulo 3 žiadosti o zmenu využitia pozemkov. Uznesením č. 31/2024 z 10. riadneho rokovania Obecného zastupiteľstva vo Valaskej, konaného dňa 17. apríla 2024 OZ schválilo súhlas na vypracovanie územnoplánovacej dokumentácie spôsobilým architektom a obstarávanie ÚPD spôsobilou osobou na obstarávanie a poverilo starostu obce jeho zabezpečením. Ide o jeden pozemok na zástavbu Obytné plochy s nízkopodlažnou zástavbou – výstavba rodinných domov, regulácia bývania v lokalite Piesok, jeden pozemok na Individuálnu chatovú rekreáciu – výstavba rekreačnej chaty, regulácia nízkopodlažná zástavba v lokalite Piesok a súbor pozemkov na cyklistickú komunikáciu, cyklocestu, cyklotrasu, ktorá bude spĺňať bezpečnostný účel a slúžiť na prepojenie obcí Valaská, časť Piesok s obcami Bystrá a s obcou Mýto pod Ďumbierom.

Ján Bystriansky
ref. výstavby a ÚP

TECHNICKÉ SLUŽBY VALASKÁ INFORMUJÚ

V uplynulých mesiacoch sme absolvovali niekoľko vedením obce organizovaných stretnutí s občanmi Valaskej, v rámci ktorých sme si vypočuli viaceré podnety na skvalitnenie života občanov. Jedným z nich bol návrh na orezanie konárov stromov, siahajúcich do blízkosti bytových domov a tým ohrozujúcich pohyb obyvateľov a ich majetok. Na základe tohto podnetu sme v spolupráci s odbornou vyškoleným arboristom zrealizovali orez takmer 40 stromov v rámci Valaskej.

v obci výstavba ďalších kontajnerových stojísk. 3 stojiská boli vybudované na ulici TDH a 1 stojisko na Októbrovej ulici. Práce spočívali v príprave podlažia (výkopové práce, štrkový násyp, zhutnenie podlažia, šalovacie práce, armovanie, betónovanie základovej platne), vytvorenia plynulého nájazdu z cestnej komunikácie a terénnych úprav.

Snahou o využitie hracích prvkov z demontovaného detského ihriska z Hronskej ulice, sme v spolupráci s vedením Základnej školy

cov sa denne (s výnimkou veľmi nepriaznivého počasia) venuje koseniu. Aktuálne prebieha už druhá kosba verejného priestranstva. Trávnaté plochy, na ktorých je zvýšený pohyb ľudí (školský dvor, škôlka, detské ihriská, Námestie 1. mája) sa snažíme popri iných plochách kosiť častejšie. Zároveň by som chcel poprosiť prajných občanov, ktorí chcú našim koscom osladiť život, aby nabudúce namiesto sypania cukru do benzínu im radšej napiekli koláče. Ďakujeme za pochopenie a ohľaduplnosť.

Ing. Ján Marcinek, riaditeľ TS

Ďalším zrealizovaným návrhom bola inštalácia verejného osvetlenia na uliciach Švermova, TDH a Cesta osloboditeľov na miestach, ktoré boli neosvetlené. Súčasne s orezom drevín a inštaláciou verejného osvetlenia začala

Jaroslava Simana začali s umiňovaním funkčných prvkov do areálu školy vedľa budovy školského klubu detí.

Nevyhnutnou súčasťou našej práce je údržba trávnatých plôch v obci. Skupina našich zamestnan-

VÝRUB A VÝSADBA DREVÍN V NAŠEJ OBCI

Výrub drevín v obci sa uskutočňuje na základe odborného posúdenia a vydaného právoplatného rozhodnutia. Pri výrube drevín sa zohľadňuje ich zdravotný stav, ekologická a estetická funkcia drevín. V niektorých prípadoch sú to investičné plány v obci, keďže veľký počet drevín sa nachádza v blízkosti obytných budov, kde sú naplánované napr. odstavné plochy na zvýšenie kapacitných parkovacích miest.

Po výrube drevín musí obec uskutočniť náhradnú výsadbu drevín z pôvodných druhov drevín, ich kultivarov, ale aj okrasných druhov. Postupne sa v obci uskutoční výsadba približne 80 ks drevín.

V rámci náhradnej výsadby sme zatiaľ vysadili v rôznych vopred určených lokalitách na-

šej obce 42 ks listnatých drevín. Tieto pribudli všade tam, kde sú vyhovujúce podmienky na ich budúci vývoj. Pri výbere týchto drevín boli vybrané dreviny vhodné do mestského prostredia, kde boli zohľadnené ich rastové a vzhľadové vlastnosti, veľkosť a tvar. Vysadené boli listnaté dreviny typu javor, lipa, okrasná čerešňa, catalpa. Výsadba, ktorej cieľom je predovšetkým zachovanie biodiverzity, bola realizovaná na miestach, kde nám v nej nebránili inžinierske siete. Tieto miesta slúžia verejnosti, teda nám všetkým, preto je dôležité sa o ne starať. Vo výsadbe budeme naďalej pokračovať v rámci regenerácie našich vnútroblokov.

Mgr. Janka Maličká

OBEC VALASKÁ SRDEČNE POZÝVA NA
**VALAŠTIANSKÚ
KULTÚRNU
JESEŇ 2024**

PROGRAM

13.9.	SLÁGER PARÁDA VÝSTUPA: MARTÍN JAKUBEC / BOŽANKA / MAJA VELEŠIOVÁ / DUO RYTMUS
14.9.	HARULA 2024 15. ROČNÍK SUŽAŽE PLNEJ CHUŤI A VÔNE O NAJCHUTNEJŠIU HARULU!
28.9.	145. VÝROČIE DOBROVOĽNÉHO HASIČSKÉHO ZBORU UKÁZKY HASIČSKÉJ TECHNIKY / ODÔVZDÁVANIE OCENENÍ / SPRIEVODNÝ PROGRAM
12.10.	SENZI SENZUS MESIAC: DCIŤ K STARSÍM
26.10.	VŠETKO NAOPAK DIVADELNÉ PREDSTAVENIE DJUCHI BREZNO
9.11.	VALAŠTIANSKA HELIGONKA PREDSTAVENIE HELIGONKÁROV Z HORREHONEX A PODPOLANIA
15.11.	DEDINSKÉ PÁRACKY

Stavanie mája

Mesiac máj sa spája s láskou, ale aj s novým začiatkom a zrodom nového života. Májová čerstvo zazelenaná príroda nám evokuje mladost, sviežosť a energiu. Stromy, ktoré majú medzi rastlinami svoje zvláštne postavenie, symbolizovali mýtus boja jari so zimou, či života so smrťou. Slovenským zvykom už od stredoveku preto bolo, že chlapi, ktorým sa páčilo nejaké dievča, stávali pred dom svojej vyvolenej strom ozdobený pestrofarebnými stuhami a pa-

pierikmi – máj. Ale nešlo vždy iba o lásku a prejavenie náklonnosti, máje si ľudia pred svoje domy stavali aj ako akúsi ochranu pred zlými duchmi a chorobami. Poľnohospodárom zas mala májová zeleň priniesť dobrú úrodu. Stavanie májov nie je len slovenský zvyk, okolo 15. storočia bol rozšírený po celej strednej Európe.

Máj je niekoľko metrov vysoký strom, väčšinou je to jedľa, smrek alebo breza. Jeho kmeň sa očistí od kôry aj konárov, ktoré sa nechajú iba na vrchu stromu. Ten je ozdobený rôznymi stužkami a mašľami. V predvečer prvého mája ho tajne postavil chlapec, ktorému sa páčilo niektoré slobodné dievča, pred jej dom. Niekedy, keď bolo záujemcov o dievčinu viac, nápadníci si máje navzájom rúcali. Máj teda znamenal vážny záujem, pričom strom musel byť naozaj pekný, symetrický a pekne ozdobený. Ak sa máj ozdobil ešte aj vencom s dlhokánskými stuhami, malo to znamenať, že sa dievča za chlapca čoskoro aj vydá. Máj s vencom je teda symbolom akéhosi sľubu lásky. Táto tradícia bola

Miestny spolok Červeného kríža vás srdečne pozýva na letnú hudobnú zábavu Juliáles, ktorý sa uskutoční v sobotu 13. júla pri Hostinci pod Úbočou. Lístky v cene 15€ si môžete zakúpiť v obecnej knižnici. Počet miest je obmedzený! Do tanca zahrá kapela ZBM, pripravené bude malé občerstvenie a šťastie môžete skúsiť v tombole.

Predsedníctvo MSČK

OBEC VALASKÁ V SPOLUPRÁCI S
MIESTNYM SPOLKOM SLOVENSKEHO
ČERVENÉHO KRÍŽA VALASKÁ
VÁS POZÝVAJÚ NA

**JULIÁLES
POD ÚBOČOU**
SO SKUPINOU ZBM!

VSTUPNÉ 15€

**KEDY?
13.7.**

**KDE?
HPÚ
STARÁ
VALASKÁ**

**ČAS?
19:00**

OBČERSTVENIE ZABEZPEČENÉ

PREDPREDAJ VSTUPENIEK V OBECNEJ KNIŽNICI A BÁNKA ALEBO NA TEL.Č.: 0908 573 841

sprevádzaná spevom a tancom, ktorý oslavoval nielen zrod novej lásky, ale aj definitívne víťazstvo jari nad zimou.

V našej obci sme postavili máj v predvečer Sviatku práce. O kultúrny program sa postarali žiaci a pedagógovia Základnej umeleckej školy vo Valaskej a spevácky

zbor Lipka pri miestnom odbore Matice slovenskej. Prítomným sa prihovril starosta obce Peter Jenča a programom nás sprevádzal predseda MO MS Valaská Matúš Magera. Účinkujúci a prítomní diváci si mohli pochutnať na tradičných párkoch.

Mgr. Kristína Magerová, riaditeľka
oblastného pracoviska MS Brezno

MDD po ceste Rozprávkovým lesom vo Valaskej

Medzinárodný deň detí je sviatok spoločných zážitkov, ktoré vymyslia rodičia svojim ratoľstiam. Aj v tento deň je dôležité, aby sa deti cítili milované a aby si zapamätali nezabudnuteľné zážitky, ktoré si uchovávajú oveľa dlhšie ako hmotné darčeky. Aj tento rok Občianske združenie Valaštania v spolupráci s obecným úradom Valaská pre deti pripravili pestrý sobotňajší program návštevou Rozprávkového lesa v miestnych Potôčkoch. Rozprávkové bytosti pripravili deťom rôzne úlohy a prekážky, ktoré svojou usilovnosťou zvládli až do cieľa, kde ich čakali odmeny vo forme balíčkov, ovocia a chutných špekáčikov, ktoré si mohli opiecť za pomoci rodičov. Na cieľovej lúke sa o program postaral Dobrovoľný hasičský zbor Valaská zrážaním kolkov vodnou pumpou, Horská služba so psom ukážkou vyhľadávania stratenej osoby a členovia

TANAPU a Lesnej stráže prednáškou o ochrane prírody. Nezapadlo sa ani na tradičné maľovanie na tvár, ktoré deti s radosťou privítali. Aj napriek vrtkavému počasiu, akciám v okolitých obciach a Dňom mesta Brezna bola účasť cez 200 návštevníkov. Občianske združenie Valaštania ďakujú za pomoc členom Matice slovenskej vo Valaskej, ženám z Jednoty dôchodcov vo Valaskej, deťom Základnej školy – Jaroslava Simana a všetkým dobrovoľníkom, ktorí prispeli svojou pomocou. Poďakovanie patrí aj sponzorom – rodine Mariany Múkovej, rodine Silvie Krupovej, Michalovi Kováčovi a pekárni Flosník Brezno. Dúfame, že všetky deti odíšu s úsmevom na tvári, dobrou náladou a obohatené o zážitky z pripraveného programu. Už teraz sa tešíme na stretnutie s vami aj na budúci rok.

Martin Krupa

OZNAM

Športová komisia pri OcZ Valaská sa rozhodla spoplatniť športové stredy v tomto roku sumou 2 eurá za každú stredu.

V cene bude balíček prekvapenia od OZ Valaštania, súčasťou bude tiež lístok do tomboly o krásne ceny so športovým zameraním.

Prichádzame s víziou: „radšej KVALITA, ako KVANTITA“.

Už teraz sa na vás všetkých tešíme vždy v stredu v mesiaci júl. Začíname 10. 7. 2024.

Tešíme sa na vás!

*PaedDr. Matúš Magera
predseda komisie*

POĎAKOVANIE

Chceme sa v prvom rade veľmi pekne poďakovať starostovi obce Mgr. Petrovi Jenčovi, ktorý zavolať pomoc k požiaru, ktorý vznikol začiatkom mája 2024 na Piesku. Dobrovoľný hasičský zbor vo Valaskej, ale aj hasiči z Brezna prišli k požiaru veľmi rýchlo a obetavo uhasili požiar.

Zároveň ďakujeme všetkým, ktorí akýmkoľvek spôsobom prispeli k tomu, aby sa živel dostal čo najskôr pod kontrolu a škody boli čo najnižšie. V takýchto ťažkých životných situáciách sa ukázalo, že ľudia sa dokážu zomknúť a pomôcť.

rodina Vetráková

Výlet na Dedinky - Geravy

Výbor ZO JDS vo Valaskej pripravil výlet pre svojich členov a priaznivcov na Dedinky - Geravy. Výlet sa konal v sobotu 25. 05. 2024. Z Valaskej na Dedinky a späť sme sa prepravili vlakom. Z Dediniek na Geravy a späť sme sa previezli novo obnovenou jednosedačkovou lanovkou. Niektorí členovia túto cestu absolvovali pešo. Počasie nám prialo. Výletu sa zúčastnilo 28 účastníkov. Už teraz sa tešíme na ďalšie aktivity, ktoré nám pripraví výbor ZO.

Peter Bánik

Ďalšia vydarená akcia valaštianskych dôchodcov

Členovia ZO JDS Valaská sa v piatok 31. 05. 2024 zúčastnili Horehronského kotlíka - III. ročníka súťaže vo varení gulášu v Nemeckej. Súťaže sa zúčastnilo 14 družstiev ZO JDS okresu Brezno. Naše družstvo reprezentovali kuchári Paľo Šmidák, Miloš Pacera a Kamil Haviar. Horehronského kotlíka sa zúčastnilo 14 členov našej ZO.

Poďakovanie patrí všetkým nám, ktorí sme sa vydarenej akcie zúčastnili. Osobitné poďakovanie patrí starostovi obce Valaská Petrovi Jenčovi, ktorý sa osobne zúčastnil otvorenia súťaže, a tak morálne podporil svojich seniorov. Nevyhrali sme, ale zúčastnili sme sa.

Už teraz sa tešíme na ďalšie vydarené aktivity pre seniorov.

Peter Bánik

O láske a o hodnotách života

(pre našich odchádzajúcich deviatok)

*Nad všetkými hodnotami, ktoré poskytuje svet,
vládne láska, od lásky väčšej hodnoty niet.*

Ostatným hodnotám dáva život, silu, zmysel.

Láska je náš každodenný cieľ.

*Bez lásky je človek slabý a v duši mu chýba mier,
bez lásky mu ani zdravie nefunguje tak, ako by chcel.*

*Majetok a hmotné statky strácajú svoj lesk,
bez lásky je človek taký, ako je bez soli chlieb.*

*Želáme vám preto, deviataci milí,
na vašej ďalšej ceste životom
veľa lásky, odvahy a sily.*

*Len láska dá vašim krokom
ten správny smer do ďalších rokov.*

Láska v najrôznejších podobách.

Nech vám nikdy nechýba.

*Tiež konanie dobra,
pretože dobro je produktom skutočnej, čistej lásky.*

*Čím viac dobra budete dávať,
tým viac sa k vám bude vracat.*

Mária Pacerová

Toto naše želanie patrí aj vašim rodičom, učiteľom, čitateľom hlásnika a všetkým ľuďom dobrej vôle, ktorým záleží na tom, ako to v našej obci, či vo svete vyzerá a chcú priložiť ruky k tomu, aby sa žilo lepšie na našej planéte. Zčať musíme od seba, vo svojom okolí a svojimi pozitívnymi, čistými, pokojnými myšlienkami podporovať mier a šírenie dobra na Zemi.

BOLI SME NA SÚDE

Dňa 5. 3. 2024 sme sa my, žiaci 8. ročníka, zúčastnili súdneho pojednávania na Okresnom súde v Brezne.

Po príchode na súd sme museli prejsť kontrolou justičnej stráže. Po kontrole a chvíľkovom čakani sme sa presunuli do súdnej siene, miestnosti, kde prebiehalo súdne pojednávanie. Aj napriek tomu, že sme sa veľmi tešili na súdne pojednávanie a nové zážitky, bol súd odročený kvôli neprítomnosti žalovanej. Potom, čo sudca vyniesol rozsudok o odročení, naskytla sa nám možnosť besedy a my sme ho zahrnuli kopou našich otázok. Ako sme to všetko vnímali, si prečítajte vo vyjadrení niektorých žiakov:

Kolektív bol úžasný, bola som rada, že šli ôsmaci. Podľa mňa to bolo nudné, ale náučné. Som rada, že som sa dozvedela nové informácie.

T. Brutovská

Na exkurzii bolo dobre. Nepýtal som sa žiadne otázky, ale som počúval ostatných, čo sa pýtali. Nezapamätal som si všetky otázky, ale bolo to zaujímavé. Aj keď som pozorne nepočúval, dačo ohľadom toho som si zapamätal. Nechcelo sa mi ísť, ale šiel som.

R. Vaník

Na súde som bola prvýkrát, bol to super zážitok. Síce pani na verejné pojednávanie neprišla, ale pán sudca nám urobil skvelú prednášku. Odpovedal skoro na všetky otázky, ktoré sme sa ho opýtali.

Vašicová

Na exkurzii na súde sa mi páčilo. Bolo to sporenie učiva na občianskej náuke. Keďže sa súdne konanie zrušilo, pán sudca nám urobil besedu, na ktorej nám porozprával, ako všetko funguje a mohli sme sa ho pýtať rôzne otázky.

M. Gonosová

Exkurzia bola fajn, pojednávanie bol síce odročený, ale namiesto toho sme mali besedu so sudcom. Keďže žalobkyňa sa zo zdravotných dôvodov nezúčastnila, namiesto verejného pojednávania sme sledovali, ako prebiehala „dohoda“ o ďalšom postupe. Po skončení sudca vypol nahrávanie a začala sa beseda - odpovedal nám na rôzne otázky ohľadom práv a súdu. Exkurzia prebehla v pohode a nikto sa nestážoval.

M. Kalincová

Ráno sme išli na súd. Bolo to super, len bola škoda, že pani neprišla a nevideli sme, ako to prebieha. Ale mali sme možnosť sa spýtať akúkoľvek

otázku (sudcu), no neviem z akého dôvodu padlo viacej otázok o adopcii detí, bolo to vtipné. Ale mohli by sme ísť ešte raz, aby sme videli, čo sa skutočnosti deje na riadnom pojednávaní.

V. Slivka

Čakal som, že to pojednávanie bude dlhšie, no páčilo sa mi, že ten sudca bol ochotný odpovedať na všelijaké otázky, ktoré sme sa ho opýtali a vedel odpovedať skoro na každú otázku zmysluplne. Bol ochotný nám vysvetliť, o čom rozprával, keď sme niečo nechápali. Jeho odpovede mali zmysel a väčšinu som pochopil. Celkom sa mi tam páčilo, no keby je to pojednávanie dlhšie, bolo by to lepšie a pre nás užitočnejšie a záživnejšie.

F. Nomišner

Pojednávanie sa neuskutočnilo, lebo žalovaná sa nedostavila, ale bol tam milý sudca.

D. Perichtová

Na súd som sa veľmi tešila. Bol tam milý personál, pohodlné lavice a sudca bol ochotný odpovedať na všetky naše otázky.

L. Škvarková

Keď sme tam prišli, mala som zmiešané pocity z toho, čo sa bude diať, ale nakoniec to bolo fajn. Páčilo sa mi tam a pekná bola aj historická budova.

T. Cibulová

Veľmi som sa tešila na to, že uvidím súdne pojednávanie naživo. No, bohužiaľ, žalovaná osoba sa nedostavila kvôli zdravotným problémom. Tak nám sudca urobil besedu a odpovedal nám na všetky otázky.

S. Fašková

Bolo to napäté, prísne, miestnosť bola menšia ako si ľudia predstavujú, nie ako vo filme.

M. Šuník

Bolo tam super, páčilo sa mi, ako nás kontrolovali.

B. Bartoš

RNDr. M. Rafajová

ČO VIEŠ O HVIEZDACH?

Vesmír je veľmi zaujímavý a poznatky o ňom fascinujúce a nekončné. Čo je smutnejšie, z obsahu vzdelávania na základných školách sa pomaly vytráca. A tak sme pre všetkých žiakov, ktorých táto téma zaujíma, pripravili v škole 6. 3. 2024 školské kolo súťaže Čo vieš o hviezdach? Aj keď názov spomína hviezdy, súťaž sa týkala všetkého, čo s vesmírom súvisí. 18 žiaci druhého stupňa boli rozdelení do dvoch kategórií: 5. - 6. ročník a 7. - 9. ročník. Museli sa poposovať s testovými otázkami z oblasti astronómie, fotografiami a vesmírnymi objektmi a v závere vylúštiť tajničku s pojmi z vesmíru. Najlepšie sa darilo v prvej kategórii: V. Morovej z 5. B, H. Kúdelkovi a T. Smékalovi zo 6. A, v druhej kategórii to boli žiaci: N. Šaková zo 7. A, M. Šuník z 8. B a R. Hadžegová z 9. A.

Všetci spomínaní žiaci reprezentovali našu školu na okresnom kole tejto súťaže v Centre voľného času v Brezne. S úlohami okresného kola sa najlepšie poposovali N. Šaková, M. Šuník, R. Hadžegová a T. Smékal, ktorí postúpili do krajského kola, ktoré sa konalo 24. 4. 2024 v Planetáriu Maximiliána Hella v Žiari nad Hronom.

Úlohy krajského kola boli už nad ich sily a vedomosti a do ďalšieho kola súťaže sa im nepodarilo postúpiť. Snáď na budúci rok.

RNDr. M. Rafajová

Deň Zeme vo Valaskej

1. ročník akcie – Skrášlime si svoju obec

Deň Zeme každoročne pripadá na 22. apríla. Tento rok je to už 54. ročník, kedy sa ľudia z celého sveta zapájajú do rôznych aktivít v oblasti ekológie.

V pondelok 22. 4. sme si aj na našej ZŠ J. Simana pripomenuli Deň Zeme. Počas tohto dňa sa konali rôzne aktivity na zvýšenie ekologického povedomia o ekologických témach. Počas prvých dvoch vyučovacích hodín boli naši siedmci v úlohe ekologických lektorov. Zodpovedne sa na tento deň dopredu pripravovali. Formou rovesníckeho vzdelávania vysvetľovali svojim spolužiakom témy týkajúce sa životného prostredia a činnosti človeka – ODPAD A JEHO TRIEDENIE, ZDROJE ENERGIE, PRIEMYSEL a životné prostredie a jeho ochrana – LES, VODA, OVZDUŠIE, PŮDA. V triedach využívali úlohy cez interaktívne tabule cez stránku www.viki.iedu.sk. Mali aj pripravené množstvo aktivít pre svojich spolužiakov na prácu v skupinách, rôzne doplňovačky, puzzle a kvízy. Žiakov siedmeho ročníka na úlohu lektorov pripravovali triedne učiteľky Ing. Slezáková a Mgr. Honková.

Rozhodli sme sa, že náš 12. ročník akcie Vyčistíme si obec premenujeme na akciu Skrášlime si svoju obec. Pri otvorení tohto prvého ročníka akcie Skrášlime si svoju obec sa nám podarilo vysadiť živý plot a levandule. Zástupcovia z každej triedy z prvého stupňa si vysadili svoje levandule v školskej záhrade. Žiaci z druhého stupňa si zasadili tavelníky a trojpuky ako živý plot v priestore medzi družinou a novým parkoviskom. Poďakovanie patrí sponzorom, bez ktorých by sme nemohli zakúpiť sadeničky kríkov, zeminu, mulčovaciu kôru. Sponzorami akcie boli – obec Valaská, Združenie rodičov vo Valaskej, Technické služby vo Valaskej (predpríprava dier na sadenie). Keďže nám počasie neprialo – celý deň okrem nízkej teploty aj mrholilo, tak triedy nemohli ísť čistiť svoje úseky, ako sme to zvykli robiť roky predtým. Presnejšie 11 rokov sme chodili čistiť obec v tento deň. Tentokrát nám to ale počasie nedovolilo. Veľké poďakovanie patrí aj členkám Jednoty dôchodcov, ktoré tiež boli prichystané na čistenie úsekov tak, ako doteraz každý rok. Zvládli sme spolu s pánom starostom obce a s vybratými žiakmi deviateho ročníka príhovor na námestí, ale hustý dážď nám potom nedovolil ísť s deťmi do terénu.

čov vo Valaskej, Technické služby vo Valaskej (predpríprava dier na sadenie).

Keďže nám počasie neprialo – celý deň okrem nízkej teploty aj mrholilo, tak triedy nemohli ísť čistiť svoje úseky, ako sme to zvykli robiť roky predtým. Presnejšie 11 rokov sme chodili čistiť obec v tento deň. Tentokrát nám to ale počasie nedovolilo. Veľké poďakovanie patrí aj členkám Jednoty dôchodcov, ktoré tiež boli prichystané na čistenie úsekov tak, ako doteraz každý rok. Zvládli sme spolu s pánom starostom obce a s vybratými žiakmi deviateho ročníka príhovor na námestí, ale hustý dážď nám potom nedovolil ísť s deťmi do terénu.

Zvyšné vyučovacie hodiny sme strávili v triedach a vyrábali užitočné výrobky z odpadového materiálu. Každá trieda priniesla svoje najlepšie práce na výstavu výrobkov do budovy druhého stupňa. Žiakom sa podarilo vyrobiť veľké množstvo rôznych ozdobných predmetov, hračiek, spoločenských hier, doplnkov, taštičiek, obrázkov vytvorených technikou asambláže a množstvo iných výrobkov.

Naši škôlkari vo Valaskej využili, že na konci týždňa prestalo pršať a nesklamali – išli čistiť svoj úsek. Poďakovanie patrí im a aj pani učiteľkám z MŠ vo Valaskej.

Sme radi, že sme sa pri príležitosti Dňa Zeme so svojimi aktivitami pridali k miliónom ľudí po celom svete, ktorým ich okolie nie je ľahostajné.

Ing. Z. Slezáková
koordinátorka ekologickej výchovy

Návšteva rozprávkovej izby v Nemeckej

V utorok 14. 5. 2024 sa deti zo ŠKD Zebra zúčastnili poobedného výletu do obce Nemecká, časť Zámotie. Navštívili rozprávkovú izbu s názvom Čarovný les, zameranú na stvárnenie známeho sci-fi filmu s názvom Avatar. Deti sa na malú chvíľu akoby presunuli na planétu Pandora. V tejto miestnosti mohli vidieť zaujímavú faunu a flóru, rôzne svetelné efekty, svetelné kvety a dve čarovné bytosti. Pred samotným vstupom do rozprávkovej izby deti dostali špeciálne svetielka a ich úlohou bolo v miestnosti hľadať zašifrované písmená na základe určených indícií. Najvyššie položené písmeno bolo ukryté na dvojmetrovej skale. Vyľúštené odkazy prezradili mená čarovných bytostí v lese. Deťom sa v rozprávkovej izbe páčilo a odchádzali spokojné. Prijemným ukončením výletu bolo zastavenie sa na zmrzline v Lopeji.

vychovávateľka M. Medvedová

Zasad'si svoj les

Pri príležitosti Dňa Zeme 22. 4. boli žiaci ôsmeho ročníka našej ZŠ J. Simana sadiť svoj les. Akcia sa konala spolu s Lesmi SR a pánom Ing. Kofrom.

Aj napriek nepriaznivému počasiu sa ôsmaci nezľakli, ale sa snažili a vyskúšali si prácu lesníkov. Podarilo sa im vysadiť okolo 200 kusov stromčekov. Verím, že spomienka na toto sadenie im zostane do dospelosti a prídu sa neskôr pozrieť, ako sa ich lesu darí.

Sadenie stromov, kríkov a všeobecne rastlín prispieva k zníženiu našej uhlíkovej stopy. Čím skôr si to uvedomí viac a viac ľudí, tým to bude lepšie pre našu prírodu. Stromy nám poskytujú kyslík, zadržiavajú vodu – udržiavajú vlhkosť a zabraňujú privalovým zrážkam, sú miestom úkrytu mnohých bezstavovcov, vtákov a aj stavovcov. Zachytávajú prach a aj hluk. Majú obrovský význam, preto sadte, sadte..... ale pozor, sadme rôzne druhy rsltín, podporujeme tým biologickú diverzitu rastlín. Sadenie rastlín jedného druhu naopak podporuje rozmnožovanie škodcov, čo si určite nikto z nás nepraje.

A čo napísali o tejto akcii žiaci 8. B triedy?

„Počasie nám neprialo, v daždi sa pracovalo veľmi zle, bolo to náročné. Bola veľká zima a šmýkalo sa. Prácu nám spríjemňoval pes Bony. V lepšom počasí by bol aj náš výkon vyšší.“

„Pracovali sme v trojiciach. Dostali sme motyku a sadeničky stromčekov. Najvýkonnejšie skupiny vysadili viac ako 20 stromčekov.“

Ing. Zuzana Slezáková
koordinátorka ekologickej výchovy

Národná slávnosť na Devíne za účasti žiakov našej školy

Dňa 24. 4. 2024 pri príležitosti 188. výročia výstupu štúrovcov na Devín si 8 žiaci deviateho ročníka našej školy spolu s vedením Matice slovenskej a žiakmi, študentami z 8 škôl Slovenska pripomenuli tento významný medzník našich slovenských dejín. Prezentácia historických okolností nielen štúrovcov, ale aj historický význam miesta Devín, prehliadka hradu a spostením bol kultúrny program, toto všetko sme zažili. Poďakovanie patrí vedeniu školy, že nám umožnilo tento krásny vzdelávací výlet za poznávaním štúrovcov! Verím, že každého z nás to obohatilo a domov sme si odniesli krásne spomienky.

PaedDr. Matúš Magera, učiteľ geografie

Pár viet účastníkov slávnosti:

„Mne osobne sa tam veľmi páčila divadelná hra a prehliadka hradu Devín. Som rád, že som mohol vidieť také podstatné miesto v našej histórii.“

Peter Fortiak, IX. B

„Výlet sa mi veľmi páčil, dozvedela som sa veľa zaujímavostí ako napríklad prijímali štúrovci mená, ako museli ísť na hrad po skupinkách, aby ich nechytali... Aj keď bolo počasie, aké bolo, aj tak sa mi výstup na Devín páčil a obed po vý-

stupe bol tiež veľmi výborný.“

Natália Levíková, IX. A

„Na Devíne sa mi dosť páčilo, bolo to niečo iné, ako keď som to videl niekde v učebnici alebo sme sa o tom rozprávali v škole. Dozvedel som sa dosť nových informácií o štúrovcoch a ich skutkoch, pre ktoré museli riskovať svoje zdravie a životy. Na hrade Devín sa mi dosť páčila výstava nálezov z dávných čias, ktoré našli na tomto pozemku hradu.“

Marko Belko, IX. B

OKRESNÉ KOLO V BIOLOGICKEJ OLYMPIÁDE

V tomto školskom roku 2023/2024 CVČ Brezno usporiadalo 58. ročník biologickej olympiády v 3 súťažných kategóriách. Na našej škole sa rozhodlo až 33 žiakov od šiesteho po deviaty ročník zabojsovať a postúpiť na okresné kolo /z toho bolo 26 úspešných riešiteľov školského kola/, celkovo mohlo postúpiť maximálne 6 žiakov, ktorí reprezentovali nielen seba, ale aj našu školu.

Kategória C – teoreticko-praktická časť – okresné kolo:

- počet riešiteľov – 18, z deviatich škôl regiónu,
- víťaz – náš žiak Lukáš Jandecčka z IX.A, Daniela Perichtová VIII.B, 7. miesto

Kategória D – teoreticko-praktická časť –

okresné kolo:

- počet riešiteľov – 16, z ôsmich škôl regiónu,

- víťaz – naša žiačka Dorotka Blahútová z VII.B,

Nelka Oravcová VII.B, 6. miesto, do tretieho miesta jej chýbal len 1 jediný bod,

Kategória D – projektová časť – okresné kolo:

- počet riešiteľov – 2, iba z našej školy – ide o dosť časovo náročnú súťaž,

- víťaz – naša žiačka Laura Predajnianska z VII.B s témou Rozmnožovanie

švábov argentínskych podľa podmienok, na druhom mieste skončila Alexandra Špaleková z VI.A s témou Čistota rieky Hron.

Veľmi sa teším z toho, že sme tento školský rok poriadne zabojsovali a vyhrali sme všetky tri súťažné kategórie, hrdó sme reprezentovali našu školu! Prajem každému jednému úspešnému riešiteľovi biologickej olympiády pekné, snečné a ničím nerušené prázdniny a verím, že v budúcom školskom roku zabojsujeme opätovne.

PaedDr. Matúš Magera, učiteľ biológie

Exkurzia v Banskej Štiavnici

V mesiaci máj mohli žiaci 8. a 9. ročníka zažiť čaro literárno-geograficko-biologickej exkurzie v Banskej Štiavnici. Keď sa povie Banská Štiavnica, nejednému z nás sa vybaví povest' o štiavnických jašteričkách, vďaka ktorým pastier objavil prírodné bohatstvo zlata a striebra v tomto meste. Aj nás do tohto mesta prilákala jeho bohatá, ale nielen banská história. Prvou zastávkou spoznávanie krás mesta bola Kalvária. Nachádza sa na kopci s názvom Scharffenberg vo výške 726 m n. m. Je výrazne viditeľná z každej strany a patrí medzi najkrajšie barokové kalvárie. Po krátkej jazde autobusom sme zastavili na historickom námestí, odkadiaľ sme kráčali do Botanickej záhrady. Tu sme si pozreli obrovské sekvoje mamutie a cédre libanonské. Naše kroky viedli k tajchu Veľká Vodárenská, ktorý je najstarším tajchom v okolí a voda v ňom je krásne tyrkysová. Neskôr sme sa vybrali uličkami po stopách príbehu lásky Andre-

ja Sládkoviča a Maríny a exkurziu sme ukončili na evanjelickom cintoríne, kde sme si uctili pamiatku Maríny zapálením sviečky a položením venca na mieste jej posledného odpočinku.

Z exkurzie si žiaci odniesli nielen hodnotné informácie, ale aj kopec zážitkov na celý život.

PaedDr. Denisa Matovčíková,

PaedDr. Matúš Magera

Ročníková konferencia žiakov 8. ročníka

Predposledný májový týždeň sa na našej škole konala ročníková konferencia žiakov ôsmeho ročníka. Tradícia prezentácie ročníkových prác na našej škole pred spolužiakmi, učiteľmi, rodičmi a hosťami je stará už niekoľko rokov. Presne 10. júna v roku 2009 sa na našej škole uskutočnila prvá ročníková konferencia, kde svoje práce prezentovali žiaci 5. ročníka. Nebyť niekoľkých rokov pandémie covidu, dnes by sa konal v poradí už 16. ročník tejto konferencie. S nápadom uskutočniť povinné ročníkové výstupy, teda aj ročníkovú konferenciu, prišla niekdajšia pani riaditeľka Magdaléna Vaníková.

Ročníkové práce sú vyjadrením špecifického záujmu žiaka, pri ktorom má vniknúť hlbšie a širšie do témy, má sa prostredníctvom nej realizovať vo vybranej oblasti, vyjadruje v nej svoje vlastné postrehy, názory. Prevedenie prác bolo rôzne, od jednoduchého posteru, prezentácie v Power Pointe až po videonahrávku a konferencia zahŕňala aj mnohé zaujímavé témy ako 1. svetová vojna, Kde sa vzalo π , Kovy v ľudskom tele, Andrej Sládkovič, Leonardo da Vinci, Malý princ, Kódovanie, Zaujímavosti Žilinského kraja, Zdravie tinedžerov a Počítače.

PaedDr. Denisa Maťovčíková

Deň rodiny v ŠKD

Vo štvrtok 30. 5. 2024 sme v ŠKD Zebra oslávili Svetový deň rodiny. Napriek zamračenej oblohe počasie doprialo deťom a ich rodičom naplno si vychutnať oslavu Dňa rodiny na školskom dvore. Cieľom tohto dňa bolo pripomenúť si dôležitosť rodiny vo svojich životoch. V úvode deti privítali rodičov a rodinných príslušníkov krátkym kultúrnym programom. Neskôr pokračovalo športové popoludnie detí, rodičov a pani vychovávateľiek. Rodičia spolu s deťmi plnili rôzne disciplíny. Na každom stanovišti deti získali slovné indicie, ktoré im prezradili, kde na nich a rodičov čaká sladká odmena. Prijemným ukončením tohto krásneho dňa boli výborné koláčiky zo školskej jedálne, ktoré pripravili naše pani kuchárky.

vychovávateľka M. Medved'ová

Pre deti je najkrajším darom, keď môžu svoju lásku k mamke prejavíť im vlastným spôsobom. Naučili sa piesne, básne, tance, vyrobili s pomocou pani učiteľiek darčeky, pozvánky pre mamky a privítali ich v materskej škole, kde pre ne vystúpili s krátkym kultúrnym programom. Potešili svoje mamičky, a tie im darovali za krásne spestrenie tohto sviatku svoje vrúcne objatie. V závere sa pohostili na chutnom koláčiku, ktorý deti spolu s pani učiteľkami upiekli. Chutil nielen deťom, ale aj všetkým maminkám.

Zo života materskej školy

Celý rok 2024 sa nesie v znamení osláv 70. výročia vzniku Materskej školy vo Valaskej. Rozhodli sme sa toto jubileum osláviť netradične, komorne, na pôde našej materskej školy tak, aby deti prežili v tento deň veľa krásnych a neopakovateľných chvíľ, na ktoré budú s láskou spomínať. Tešíme sa, že sme túto oslavu poňali v takomto duchu a že sa nám vydarila. Prvá spomienková udalosť sa uskutočnila 30. apríla. Predškoláci nám predviedli krátky kultúrny program pod vedením svojich pani učiteľiek. Poďakovanie patrí všetkým pani učiteľkám, ktoré sa akýmkoľvek spôsobom podieľali pri príprave tohto významného dňa. Oslava bola netradičná, iná, pretože sme deťom pripravili prekvapenie, na ktoré určite nezabudnú, zažili úžasnú zábavu, o ktorú sa postaral Tomík. V prvej polovici vystúpenia sa deti prostredníctvom rozprávky Malý princ oboznámili s recykláciou odpadu na našej planéte, ktorú pohltil odpad. Rozprávka bola veľmi poučná, podaná bola vtipnou formou, takže deti veľmi bavila. V závere dostalo každé dieťa personalizovaný diplom „Už viem recyklovať“. V druhej časti predstavenia sa predstavil so svojou bublinkovou šou. Pomaly prišiel na chodúloch, ktoré merali asi tri metre. To bolo prekvapenie, keď ho deti zbadali. Spoločne sa rozhybali na pesničku a vytvorili vláčik, ktorý postupne prechádzal pomedzi Tomíkove dlhočizné nohy. Za pomoci kaprice Karly a kapra Karola vytvorili bublinkové prekvapenie. Bubliny lietali vzduchom, boli stále väčšie a väčšie, a deti ich s radosťou chytali.

Naša materská škola ani tohto roku nezabudla zorganizovať pre deti predškolákov Školu v prírode. Uskutočnila sa v malebnom horskom prostredí Nízkych Tatier na Krpáčove v hoteli Hydro

v dňoch od 13. 5. 2024 – 17. 5. 2024. Zúčastnilo sa jej 21 detí. Po príchode sa deti ubytovali v útulných izbách.

Najobľúbenejší bol popoludňajší program, ktorý bol na vysokej profesionálnej úrovni a splňal prvky motivačné, tvorivé, náučné a zábavné. Deti ho vždy začínali nástupovou piesňou. Aktivity mali rôzne zameranie.

Počas celého pobytu deti od rána do večera plnili množstvo úloh. Začiatkom každého dňa bola ranná tanečná rozcvička, kde získali energiu na celý deň. Keďže im počasie naozaj prialo, väčšinu času strávili vonku. Nechýbali samozrejme aj turistické vychádzky, na ktorých spoznávali okolie, rastliny a vychutnávali si čaro prírody. V popoludňajších hodinách deti plnili rôzne úlohy, súťažili v družstvách, ale aj jednotlivito. Na konci súťaží ich čakala odmena, ktorú si hľadali v okolí hotela. Večere si deti spríjemňovali diskotékou, pyžamovou párty, módnou prehliadkou. V závere pobytu boli deti obdarované krásnym diplomom a sladkou medailou.

Keďže sa deťom zvýšili peniaze z poplatkov rodičov na školu v prírode, s pani učiteľkami absolvovali v júni jednoduchý celodenný výlet do nášho okresného mesta Brezna. Deti tam mali možnosť hrať sa na nových ihriskách, tešili sa z obeda v reštaurácii Barbarikum. Po výbornom obede si dali vynikajúcu zmrzlinu podľa vlast-

(Pokrač. na str. 12)

Zo života materskej školy

(Dokonč. zo str. 11)

ného výberu a ako odmenu za krásne prežitý deň dostali z hračkárstva malý darček, ktorý si vybrali taktiež sami.

Po celom dni sa deti úspešne vrátili autobusovou dopravou naspäť do našej materskej školy, kde ich už nedečkavo čakali natešení rodičia.

Mgr. Ivana Lilková

Deti sú kvety zeme, treba ich pestovať a starať sa o ne, nedovoliť im zahynúť. V tento deň sme sa im venovali naplno, pretože to bol ich deň. MDD sa uskutoč-

nil 31. mája, deň pred oslavou sviatku detí. Konal sa vo farbe dúhy, deti a pani učiteľky mali oblečené tričká farby svojej triedy. Pred samotnými súťažami deti hádali na obrázkoch rôzne zvieratá, ak uhádli názov a farbu utekali si po odmenu do svojej triedy. Na stanovištiach súťažili v rôznych disciplínach, odtláčanie ruky natretej farbou svojej triedy na papier, čím vznikla pestrofarebná dúha. Vozenie balónov vo fúrikoch pomedzi kužeľ, hádzanie šípkou do kruhu, triafanie loptičiek do koša, hádzanie loptou do pyramídy postavenej z valčekov a nakoniec kreslenie kriedou na asfalt. Na záver sa deti zabavili pri dobrej hudbe a prevzali si malé darčeky, dievčatá zajačikov, chlapci myšiakov. Oslava mala veľký úspech.

Láska k otcovi je rovnako veľká ako k mamke. Deti ju prejavili iným spôsobom ako mamke. Pani učiteľky zorganizovali Deň otcov v športovom duchu, súťažilo sa v rôznych športových disciplínach, všetci zúčastnení preukázali správneho bojovného ducha a hlavne, zažili kopec zábavy. V závere sa všetci občerstvili, tí odvážnejší sa rozlúčili so svojimi rodičmi a ostali spať v škôlke, aby prejavili svoju odvahu a ukázali rodičom, že sú už veľkí a samostatní.

Tak ako aj po iné roky, aj teraz sme prijali pozvanie na olympiádu detí materských škôl okresu Brezno O putovný pohár primátora mesta Brezno. Uskutočnil sa už XXV. ročník tohto športového podujatia, na ktorom nás reprezentovali deti z tried predškôlkov: Stelka Hermanská, Ninka Sojaková, Adam Nickel a Matúš Mora. Olympiádu deti otvorili sľubom najmladších olympionikov a zaspievali si štátnu hymnu. Olympiády sa zúčastnilo 24 materských škôl. Súťažili v týchto disciplínach: skok do diaľky, hod loptičkou, beh na 30 metrov, štafeta zmiešaných družstiev a zdravotná príprava. Aj keď sme nezískali žiadne umiestnenie, sme hrdí na to, že našu materskú školu tieto deti reprezentovali.

A na čo nesmieme zabudnúť? Pochváliť sa úspechmi našich detí vo výtvarných súťažiach.

V tomto školskom roku sa naša materská škola zapojila do viacerých výtvarných súťaží. Talent našich detí sa úspešne prejavil a my sme získali viacero ocenení, z čoho sa tešíme.

Na celoslovenskej súťaži „Dúha“ vo výtvarnej tvorbe na tému Zajtra otvoríme ďalšie dvere bola úspešná Eliška Dluhošová, získala čestné uznanie za svoje dielo Vo svete rybičiek.

Cieľom ďalšej výtvarnej súťaže pre deti z územia MAS Muránska planina - Čierny Hron „Krásy MAS očami detí“ bolo podporiť a rozvíjať talent a v neposlednom rade spoznávať naše územie. Olivia O Hagan nama-

lovala medveďa zo Štompu a získala krásne 1. miesto. Svoje ocenenie si bola prevziať v Tisovci.

Ďalší úspech pre našu škôlku získala Nelka Sojaková so svojim dielom Kohútik v celoslovenskej súťaži výtvarnej tvorby detí materských škôl „Svet okolo nás“. Pre svoje ocenenie boli až v Prešove.

Výtvarné diela Elišky Dluhošovej a Olivii O Hagan ocenili na medzinárodnej súťaži výtvarnej tvorivosti detí predškolského veku „Žitnoostrovské pastelky“. Do súťaže sa zapojilo 2216 výtvarných prác detí z 12 krajín sveta. Medzi 71 ocenenými boli aj práce našich dievčat. Olivia namaľovala Vtáčika v zime a Eliška Kohúta v záhrade. Svoje ocenenia si boli prevziať v Dunajskej Strede v múzeu Žitnoostrovských pasteliek. Slávnostné vyhodnotenie bolo spojené s vernisážou, kde okrem ocenených prác vystavovali aj iné výtvarné diela detí, medzi nimi aj dielo nášho Tea Benedika, ktorý namaľoval svojho bratranca Matúška.

Všetky tieto úspešné výtvarné diela deti vytvorili pod pedagogickým vedením Blanky Kyselovej a Mišky Oravcovej. Zo všetkých ocenení sa veľmi tešíme a deťom želáme ešte veľa výtvarných úspechov.

Mgr. Blanka Kyselová

A čo nás ešte čaká do konca školského roka? Výlet do Bojníc, na ktorý sa tešia všetky deti, veľkolepá rozlúčka s predškôlkami, ktorí sú u nás posledný školský rok, už ich čakajú povinnosti v základnej škole.

Keďže život v materskej škole je pestrý ako dúha, všetky deti, ale aj pani učiteľky si zaslúžia oddych. Materská škola bude v čase letných prázdnin zatvorená od 15. júla do 11. augusta a deti opäť privítame 12. augusta.

Keďže toto je môj posledný článok pod názvom Zo života materskej školy, chcem sa poďakovať všetkým, ktorí počas mojej kariéry stáli pri mne, boli mi oporou a zdieľali so mnou chvíle dobré, ale aj tie horšie. Poďakovanie patrí mojim kolegyniam, ktoré som vždy motivovala, získala a nadchla pre každú jednu akciu, ktorú sme v materskej škole uskutočnili, na smerovanie našej materskej školy, ktoré bolo správne, pretože vychádzalo z potrieb školy, ale hlavne z bohatej tradície našej obce a krásnej prírody, ktorá ju obklopuje. Ďakujem všetkým dlhoročným partnerom za spoluprácu a veľké poďakovanie patrí najmä rodičom, ktorí k nám do materskej školy s dôverou privádzali ich najdrahšie klenoty, deti.

Škola v živote každého človeka niečo znamená. Je spomienkou na krásne prežité detstvo plné veselých, nezabudnuteľných, ale i ťažších chvíľ, na ktoré s odstupom času radi spomíname. Učiteľia boli a stále sú tí, ktorí deťom pomáhajú vyšplhať sa po dlhom rebríku tam, kde chcú byť v budúcnosti. Vedeťme ich k uvedomeniu, že vzdelanie v živote človeka je veľmi dôležité. Robíme to trpezlivo a neúnavne, snažíme sa im odovzdať plným priehŕstím naše vedomosti, skúsenosti, ale najmä lásku.

Mgr. Iveta Babčanová, riaditeľka MŠ

65. narodeniny Základnej umeleckej školy Valaská

ZUŠ otvorila svoje brány v septembri 2023 už po 65.-krát. Vo svojej histórii prešla viacerými zmenami. Jednou z najzásadnejších bolo rozšírenie odborov, vďaka čomu sa môžu dnes žiaci vzdelávať v hudobnom, výtvarnom a už aj v tanečnom.

V poslednom desaťročí sa škola sústredila na prezentáciu v obci i širokom okolí predstaveniami, v ktorých vystupujú žiaci na jednom mieste a v tom istom čase, zo všetkých odborov. Forma muzikálu alebo hudobno-dramatického predstavenia sa stala už pravidlom, a tak návštevníci koncertov minimálne raz do roka v Kultúrnom dome Valaská mohli pookriať v umeleckom svete, ktorý tvoria ich deti a učители ZUŠ. Aj tento školský rok sme realizovali vianočný koncert s názvom 65. VIANOCE ZUŠ. Nechýbala scénická podoba domácej atmosféry s veľkolepou výzdobou. Výtvarný odbor sa zaskvel v esteticko-výtvarnom stvárnení scény a po otvorení opony mohli návštevníci vidieť obývačku s horiacim krbom či oknom, za ktorým bola zobrazená zimná krajina. Koncert bol zaujímavý popretkávaný hudobnými a tanečnými číslami, v ktorých sa postupne predstavili deti s najlepšimi schopnosťami, zručnosťami a talentom.

V učiteľskom zbere sme privítali nového huslistu Dominika Palmu a tanečný odbor vyučovali traja učители: Andrej Andrejkovič, Zuzana Sinčiaková a Jozef Vrbovský. Zastupovali Saru Šajgalovú, ktorá je na materskej dovolenke. Smelo môžeme povedať, že tanečný odbor pod ich vedením dosiahol vynikajúce výsledky, čo potvrdili aj na slávnostnom koncerte, na ktorom sa predstavili vo vlastnej choreografii. Dôkazom ich pracovitosti bol aj triedny záverečný koncert, v ktorom sa venovali ľudovému, klasickému, modernému, ale aj kreatívnemu tancu. Celý školský rok sme venovali pozornosť slávnostnému koncertu v apríli, v ktorom sme chceli prepojiť našu muzikálovú minulosť s koncert-

nou súčasnosťou a muzikálom, ktorý ešte len uvedieme. Diváci mali možnosť vidieť a počuť plejádu toho najlepšieho, najzaujímavejšieho a zároveň najnáročnejšieho, čo sa nám za posledných desať rokov spoločnými silami podarilo. Boli to muzikály Mrázik (2013/2014), Soľ nad zlato (2015/2016) a Snehulienka (2019/2020). V Mrázikovi sa predstavila Zuzana Medvedová ako baba Jaga – tá istá interpretka, ako pri premiére. V úlohe Nasti sa skvelo predviedla Vaneša Morová.

Kuchárom v Soli nad zlato bol Róbert Hlaváčik. Zožal obrovský potlesk aj spolu s rekvizitou veľkého prasaťa na tácke, ktorú vyrobili žiaci vo výtvarnom odbore. Marušku stvárnila Barbora Krnáčová a veľmi na sebe zapracoval aj kráľ Kristián Čavojský.

Snehulienku interpretovala tak, ako pred rokmi, Kamila Paučová, dnes už študentka konzervatória v Banskej Bystrici. Postavu kráľovnej si zahrála Bianka Cipciarová s mierne vyššími trpaslíkmi, ako sme si ich pamätali spred štyroch rokov: Petra Jenčová, Vincent Wright, Lukáš Novotný, Ridzoň, Tomáš Balciar a Laura Predajnianska. Jedínym novým trpaslíkom bol Mirko Šiket, pretože ten pôvodný už doštudoval.

Okrem detského zboru ZUŠ pod vedením M. Hricoviny, sólistov či komorných zoskupení sa

pričinil o silný umelecký zážitok celého večera aj školský orchester pod vedením Jána Jenču.

V novo pripravovanom muzikáli Neberte nám princeznú sme predstavili štyri skladby. V úlohe Mariky bolo počuť vynikajúcu Teréziu Hoškovú, študentku 1. ročníka Konzervatória Jána Levoslava Bellu v Banskej Bystrici a do orchestra prijali naše pozvanie Jozef Ambróz, pán Nomilner a Robert Hlaváčik. V úlohe detí so sólovými piesňami sa predstavia Janko Vráblik, Matúško Čieľ, Mária Marcineková, Júlia Stieranková, Július Gubár a Sofia Masyrková.

Tešíme sa, že sme získali nový priestor pre výtvarný odbor, nakoľko súčasný stav v hlavnej budove už nie je vyhovujúci. Trieda je vlhká, zaplesnutá, v suteréne so slabým svetlom a nízkym stropom. Pán učiteľ Turňa bol vždy ústretový ku všetkým potrebám obce aj iným organizáciám vo výtvarnej oblasti. Jeho žiaci dosahujú výborné výkony, hlásia sa na umelecké stredné a vysoké školy. Prezentujú sa aj mimo našej republiky, vyzdvihujú meno školy, ako i obce. Taktiež sa zapájajú do rôznych projektov a v neposlednom rade sa aktuálne venujú výstave venovanej M. R. Štefánikovi, ktorá poputuje aj do Prahy. Chcem sa poďakovať páňovi starostovi, pani prednostke a poslancákemu zboru, že im nebolo ľahostajné, v akom prostredí žiaci pracujú. Veľká vďaka.

Na záver si dovoľím citovať posolstvo, ktorým som ukončila slávnostný koncert k príležitosti 65. výročia zloženia školy: „Som presvedčená, že umenie, na akejkol'vek úrovni, ľudí spája. Prosím, hľadajme viac vecí, ktoré nás spájajú. Určite je ich viac, ako tých, ktoré nás rozdeľujú.“ Našou pomyselnou cerešničkou na torte a zároveň rozlúčkovú koncertu bola pieseň Úsmev. A ja vám všetkým prajem, aby ste ho mali vždy na tvári – nič nestojí, zohreje dušu a dáva viac svetla.

Adriána Škrváňová, riaditeľka ZUŠ

Záverečná výstava výtvarného odboru ZUŠ

Po stopách M. R. Štefánika

Keď som pred takmer dvadsiatimi rokmi prišiel do našej ZUŠ, priniesol som z akademického prostredia vysokej školy tradíciu záverečnej prezentácie odboru a aktuálnych absolventov. Hneď nasledujúci školský rok 2006 - 2007 mali výstavu moji prví absolventi a odvtedy sa každý záver školského roka niesol v duchu prezentácie našich najväčších umelcov.

Niekedy to bola výstava čisto z projektov absolventov, kde ukázali to najlepšie, čo v nich je, inokedy sa stali súčasťou veľkej témy, ktorou žil celý odbor. Dva roky sme tak napríklad spoločne putovali dejinami umenia a nasledujúce dva roky pre zmenu kultúrami sveta. Témou vždy putovali všetci

žiaci od škôlkarikov, po tých najstarších a absolventi si vybrali tú časť témy, ktorá im bola najbližšia.

Tento školský rok bol ale trochu iný. Ako vždy, v septembri si absolventi zvolili tému, ktorou by chceli naplno žiť celý školský rok a s plným nasadením sa pustili do práce. Na konci októbra ma ale oslovila Spoločnosť M. R. Štefánika s myšlienkou vytvorenia rozsiahleho výtvarného projektu, ktorý by sa venoval životu a odkazu tohto nášho veľikána národných dejín. Kým absolventi pracovali na svojich témach, so všetkými ostatnými žiakmi sme spoločne spoznávali životné cesty M. R. Štefánika. O samotnom projekte som písal už v predchádzajúcom vydaní hlásnika, keďže prvú časť tejto našej veľkej spoločnej cesty mohli vidieť návštevníci už v apríli v rámci výstavy

(Pokrač. na str. 14)

Záverečná výstava výtvarného...

(Dokonč. zo str. 13)

ArtSpoločenstva EXZU. Náš projekt ale odvtedy napredoval milovými krokmi ďalej a vznikli nám desiatky ďalších diel. Mnohé sú v podobe veľkých malieb na plátno, iné práce sú komornejšie na výkresoch, no všetky diela sú úžasným pohľadom detského autora na život M. R. Štefánika.

Ocenení žiaci

Slávnostnou vernisážou v piatok 7. júna 2024 sme otvorili našu 19. záverečnú výstavu výtvarného odboru. Návštevníci mohli vidieť výtvarný výsledok našej cesty, no zároveň aj spoznať autorov, keďže pre nich tu bola pripravená odmena. Autori vystavených diel boli ocenení účastníckym diplomom a pamätnou mincou a tí najlepší z najlepších získali špeciálnu cenu, ktorou bola rozsiahla kniha omalovánok, vytvorená našou bývalou žiačkou Andreou Nepšinskou.

Naši absolventi

Vernisáž výstavy sa ale neniesla len v duchu tohto nášho spoločného projektu. Zišli sme sa tam vtedy predovšetkým kvôli našim aktuálnym absolventom výtvarného odboru. Tí boli tento rok piaty a všetci ukázali mimoriadny talent a veľké naplnenie témou, ktorú si vybrali.

Zuzana Plavuchová si zvolila tému „Majster a dielo“. Na svojej výtvarnej ceste formou štúdií a interpretácií skúmala diela slávnych tvorcov od čias renesancie po kubizmus, no zároveň hľadala a výtvarne spracovala ich podobizne. Niekedy to boli oni sami, ktorí sa formou autoportrétu zachytili, inokedy ich tvár ostala zvečnená vďaka iným tvorcom. Zuzana vo svojich štúdiách ukázala veľký cit pre atmosféru diela, no zároveň svoj osobitý štýl, ktorým niektoré z diel interpretovala. Jednou z veľmi zaujímavých interpretácií v jej časti výstavy je napríklad fotoreportáž z bodyartovej hry na motívy diel

Pabla Picasa. Tu by som chcel ešte spomenúť, že v priebehu tvorby týchto diel sa zároveň naplno venovala príprave na strednú školu a rovnako aj v rámci tej cesty jej vznikli výnimočné diela. Na prijímacích skúškach v Banskej Štiavnici uspela ako štvrtá najlepšia a stala sa tak ďalším výnimočným žiakom, ktorý svoje životné kroky povedie svetom výtvarného umenia. Natália Leviková je ďalšou výnimočnou autorkou prepracovaných diel, no zároveň rovnako ako Zuzana zažila tento rok aj svoj osobný veľký životný úspech. Bola prijatá na strednú školu v Banskej Bystrici so zameraním na architektúru a staviteľstvo. V tomto svojom absolventskom výtvarnom putovaní sa venovala práve svojej obľúbenej architektúre. Formou štúdiových kresieb a malieb skúmala významné medzníky architektúry od Egypta po moderné smery z konca 20. storočia. Návštevníci našej výstavy tu môžu v jej časti spoznať mno-

hé slávne pamiatky Luxoru, Atén, Paríža či Ríma no zároveň sa dozvedieť o našich slovenských architektonických unikátoch obdobia románkeho umenia. Svoju časť výstavy doplnila aj o reportážnu fotografiu z vlastných ciest za dejinami umenia.

Lukáš Ridzoň ponúkol návštevníkom výstavy veľmi netradičnú tému. On sám sa profesionálne venuje spoznávaniu a zberu liečivých bylín a práve to bola aj jeho výtvarná cesta. Formou akvarelových a akrylových štúdií a fotografií zo svojich potuliek prírodou Horehronia ponúkol návštevníkom výstavy zaujímavý pohľad na túto časť floristiky.

Nina Prčová sa rovnako venovala prírode, no ju od malička fascinoval svet koní a jazdeckta. Bolo len prirodzené, že vo svojej záverečnej práci sa rozhodla venovať práve tomu. Kone sú späté s dejinami ľudstva od pradávna, a tak vo svojej tvorbe nemala problém nájsť množstvo inšpirácií z dejín umenia. Najviac ju ale oslovila ranná tvorba Pabla Picassa a nášho slovenského expresionistu z prvej polovice 20. storočia Cyprína Majernika. Rovnako aj ona doplnila svoju časť maliarskych a kresbových prác o sériu vlastných reportážnych fotografií.

Na záver sa nám svojou tvorbou predstavil Viktor Šajgalik, ktorý sa venoval téme abstraktného umenia. V jeho práci cítiť inšpiráciu dvoch veľkých smerov tohto umenia. Abstraktný expresionizmus tu predstavil voľnou interpretáciou diela Jacksona Pollocka a geometrickú abstrakciu spoznával predovšetkým z diel českého umelca Františka Kupku. Oba smery ho veľmi nadchli, no skúsil si aj vytvoriť ich vzájomnú syntézu.

Je to v podstate jedna veľká prezentácia celoročnej práce celého výtvarného odboru, no keďže je zložená z tak rozmanitých podnetov a tém, myslím, že každý návštevník si nájde niečo pre seba. Našu výstavu môžete vidieť v priestoroch Domu kultúry vo Valaskej v pracovných dňoch do konca júla 2024. Srdečne vás pozývame.

Mgr. Rastislav Turňa

Mamka moja, mamka zlatá

Keby som videla
i v najskrytejšom sničku,
kde na zemi je toľko dobrých slov,
zložila by som z nich modlitbičku za
mamičku.
Veď ona sama je modlitbou.
Jej pohladenie,
jej úsmev i jej vráska,
sú ako modlitba, čo do nej vložil
Boh.

Mama je láska.
Pusto by sa nám žilo bez tých
dvoch.
"Kde som ju videl, odkiaľ sme si
známi?"
usmial sa Stvoriteľ,
keď stvoril srdce mamy.
A vedel dobre, že nemôže byť iná.
Pretože raz aj On
jej zverí Svojho Syna.

Milan Rúfus

Deň matiek je výnimočný deň povedať našim mamám, starým mamám, tetám, babičkám, ako ich máme radi, čo pre nás znamená a vyjadriť im našu vďačnosť za všetko, čo pre nás urobili. Dňa 15. mája dýchala aj naša škola slávnostnou atmosférou a nedočkavosťou detí osláviť tento krásny sviatok. Veď mama je človek, ktorý

si zaslúži našu lásku a uznanie. Deti sa nevedeli dočkať popoludnia, aby mohli svojim mamičkám predviesť všetko, čo si pre ne s pani učiteľkami starostlivo pripravili. Každé dieťa chcelo hudbou, tancom, básňou alebo dramatizáciou rozprávky vyjadriť, že mama je pre nich jedinečná a nenahraditeľná. Pozvaným hosťom sa v kultúrnom

programe postupne predstavili deti z tried špeciálnej základnej školy aj z praktickej školy internéj. Ich program bol plný radosti, šťastia a hlavne lásky, ktorú rozdávali plným priehrštím. Dojaté boli

pani učiteľky, mamičky aj deti. V závere venovali deti svojim mamám a starým mamám vlastnoručne vyrobené darčeka a pozvali ich na malé občerstvenie.

Mgr. Nezbedová

Malý olympionik

Pravú atmosféru olympijských hier zažili počas osláv Medzinárodného dňa detí žiaci Špeciálnej základnej internátnej a Pratickej školy internátnej vo Valaskej. Olympijská vlajka s piatimi kruhmi, olympijský oheň, ktorý hrdo priniesol v úvode hier jeden zo športovcov či olympijská hymna tak vytvorili tú pravú atmosféru olympijských hier. To pravé atletické zázemie poskytlo športovcom workautové, asfaltové a multifunkčné ihrisko v obci. V úvode hier predniesol za všetkých športovcov sľub Dávid Puška. Po ňom sa športovcom prihovarila p. uči-

telka Nezbedová, ktorá všetkých privítala a poprialala im veľa síl a elánu v zdolávaní disciplín. Po nej sa ujal slova p. učiteľ Smékal, ktorý vyzval k dodržiavaniu športových pravidiel a oboznámil žiakov s pokynmi k samotným atletickým disciplinám. A potom sa už naplno rozbehla jedna disciplína za druhou, sledovaná skúsenými očami zodpovedných rozhodcov. Žiaci si zmerali sily v behu, v štafete, vrhu guľou, skoku do diaľky, vo vise na hrazde. Žiaci so zdravotným znevýhodnením sa nenechali zahanbiť a zmerali si svoje sily v behu pomedzi prekážky či v hode na cieľ a do terča. Všetci malí olympionici vynaložili maximálne úsilie, aby získali vytúženú medailu. Po absolvovaní všetkých atletických disciplín sa najlepší športovci postavili na stupne víťazov a prevzali si ocenenia – cenné medaily, diplomy a sladkosť. Záver olympijských hier patril poďakovaniu za úspešné výkony, ktoré boli obdivuhodné a zvládnuté na jednotku. Víťazom blahželáme a porazeným prajeme veľa športových úspechov do ďalšieho ročníka.

Mgr. Nezbedová

Celoštátna súťažná prehliadka v prednese poézie a prózy „Gaňova Tarnava 2024“

„Na svete je jedna reč, ktorej všetci rozumejú. Je to jazyk nadšenia, vecí urobených s láskou a chuťou, túžbou dosiahnuť to, o čom snívame alebo čomu veríme.“

Paulo Coelho

Druhý májový týždeň sa v priestoroch Základnej umeleckej školy v Spišskej Novej Vsi uskutočnil XI. ročník recitačnej súťaže špeciálnych základných škôl „Gaňova Tarnava 2024“, do ktorej sa prihlásili víťazi všetkých krajských kôl. Súťažilo sa vo viacerých vekových kategóriách. Našu školu reprezentoval žiak 6. ročníka, Dávid Puška, ktorý získal v krajskom kole 1. miesto a postúpil tak do celoštátneho kola. Súťaž otvorili deti a žiaci spojenej školy kultúrnym programom. Po ňom nasledoval príhovor, predstavenie poroty a súťaž sa mohla začať. Súťažiacich hodnotila 3-členná porota osobitne v jednotlivých kategóriách. Všetci recitátori boli výborne pripravení a u poroty zožali veľký úspech aj dojatie. V silnej konkurencii tých najlepších sa Dávidovi nepodarilo umiestniť na stupňoch víťazov, ale jeho odvaha postaviť sa na javisko a predviesť sa toľkým skvelým interpretom a odbornej porote si zaslúži náš obdiv a pochvalu. Veríme, že jeho skúsenosti zo súťaže využije o rok. A možno sa mu podarí poraziť aj tohtoročných víťazov. Ďakujeme za reprezentáciu školy!

Mgr. Nezbedová

Vystúpenie pre dôchodcov z Valaskej

Dňa 22. mája sme svojím vystúpením potešili milé tety dôchodkyne z Valaskej. So žiakmi B variantov sme im prišli vyjadriť vďaku za ich lásku, opateru a starostlivosť, ktorú preukazovali počas svojho života.

Žiaci sa predstavili v krátkom programe plnom spevu a tanca, ktorý priniesol radosť a úsmevy na tváre všetkých prítomných. Náš program sa im páčil, odmenili nás potleskom a sladkou odmenou.

Tento deň bol pre nás všetkých výnimočný, pretože sme mohli priniesť radosť a vďačnosť tým, ktorí si to najviac zaslúžia. Sme vďační za túto príležitosť a tešíme sa na ďalšie stretnutie.

Mgr. Zuzana Gonosová

Ku Dňu matiek

*Najsôr tu bola túžba
po dieťatku sladká.
Potom bolesť, ale aj šťastím
rozžiarené oči.
Pri postielke prebdené
nekonečné noci.
Nežná ruka, čo detské čielko
hladká, prvé bôle tíši.
Takto to chodí v tejto
ľudskej ríši.
Nebeské oči plné láskavosti
a hrejivého slnka.
A pod nimi jemné vrásky, jemné
ako pavučinka.
U iných zas oči hnedé, ako
teplá kôrka chleba
alebo ako čerstvo
rozoraná zem.
Tak veľmi ich máš rád, či rada,
tie oči nadovšetko drahé a pár
nežných dlaní.
Lahučký krok ostražitej lane
vlastný je tej tvojej mame.
Pripravenej k pomoci vždy
odhodlane.
Usmievavej a prisnej zároveň.
Rozjasňuje každú tvoj deň.
Prvá učiteľka, lekárka,
pestúnka,
ale nadovšetko najlepšia
priateľka.
Život tá neustále utvrdzuje
v tom,
že je spolu s otcom
najväčšou oporou a istotou.
Ako v lese zdravý strom
alebo ako najpevnejší dom.
Keď dorastieš a rodičom
ubudne síl,
staň sa vďačne najväčšou
oporou a istotou ty im.
Či už si dcéra alebo syn.
V tvojich deťoch sa ti to raz
isto vráti.
Nič z preukázanej láskavosti
sa nestratí.
Nech ako v studni bezodnej
prúdi k tebe od tvojej matky
prúd vrúcnej, pomáhajúcej
lásky,
ktorú raz ako dar nevidaný,
odovdáš ty sám, či sama iným.*

M. Pacerová

Keď písmenká neposlúchajú

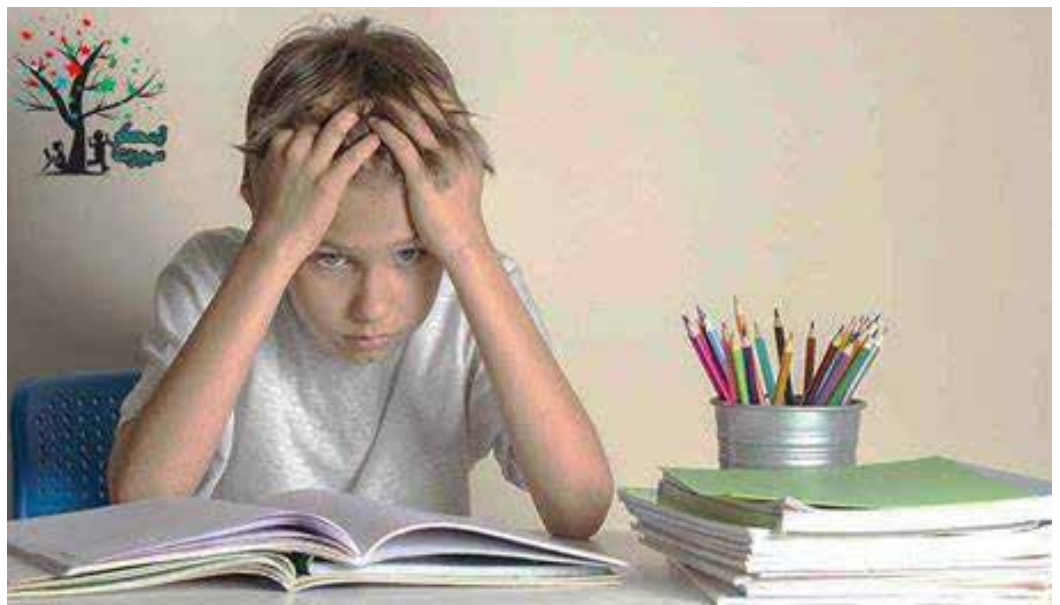
„Keď mňa tie písmenká jednoducho neposlúchajú,“ povedal mi môj syn. Aj vaše dieťa si stále mylí pri čítaní písmenka? S pojmom dyslexia sme sa už všetci stretli – ľahšou formou trpí až desať percent populácie. Dyslexia patrí do skupiny „špecifických porúch učenia“. Sťažuje deťom učenie. Dyslexia prináša ťažkosti s čítaním. Časté chyby, pomalšie tempo čítania, rýchlo prichádzajúca únava pri čítaní textu alebo neschopnosť pochopiť, čo vlastne čítame. Veľmi často to ide ruka v ruke s ťažkosťami v písomnom prejave. Nie je to, ako si mnohí myslia, len ťažkosťami pri hlasnom čítaní. Dyslexia môže byť problémom aj pri tichom čítaní. Deti, ktoré ňou trpia, čítajú pomaly, zamieňajú písmená, komolia slová, vymýšľajú a domýšľajú si text... To všetko môže spôsobiť, že nerozumejú tomu, čo čítali. A tu je háčik. Čítať potrebujeme stále. Len čo začneme chodiť do školy, čítame každý deň. Čítame, keď sa potrebujeme niečo naučiť, čítame, keď sa chceme niekam dostať, keď nakupujeme, keď po škole nastupujeme do práce. Každý deň komunikujeme prostredníctvom e-mailov a textových správ s rodinou, priateľmi, spolužiakmi a nakoniec aj kolegami. Dyslexia sa často bagatelizuje. Niektorí ju považujú za problém lenivosti alebo dokonca nízkeho intelektu. Dyslexia vôbec nesúvisí s inteligenciou. Sťažuje získavanie informácií. Ak máme problém s čítaním, komplikuje nám to čítanie učebníc a vlastných poznámok. To môže viesť k nízkemu sebavedomiu a ťažkostiam v učení a zhoršenému prospechu v škole. Podozrenie na prítomnosť dyslexie prichádza vtedy, keď dieťa začne chodiť do školy a učí sa čítať. Ak sa napriek veľkej snahe trápi s čítaním. Diagnóza sa zvyčajne stanovuje v druhej triede ZŠ. Čaká sa zväčša do ôsmeho roku života, pretože v tom veku by už malo dozrievať zrakové a sluchové vnímanie. Určité varovné príznaky možno pozorovať samozrejme aj skôr: oneskorený vývin reči, vážnejšie rečové ťažkosti, malá slovná zásoba, problémy s rozlišovaním podobne znejúcich slov alebo obrázkov... Nič z toho však nemusí nevyhnutne znamenať prítomnosť dyslexie. Najlepšie je najprv sa poradiť s učiteľom, špeciálnym pedagógom alebo školským psychológom, a potom kontaktovať s centrom poradenstva a prevencie. Tí môžu diagnózu potvrdiť a dať škole odporúčania, ako k dieťaťu pristupovať.

Na nás je potom nemenej dôležitá úloha - nájsť spôsoby, ako sa s dieťaťom efektívne učiť. Vždy sa musíme snažiť, aby učenie nebolo frustrujúce. S diagnostikou dyslexie je ako som už vyššie spomínala vhodné počkať. Je veľa detí, ktoré potrebujú na osvojenie čítania viac času a postupne „ide všetko tak, ako má“. Taktiež porozumenie čítanému textu sa môže postupne dostaviť.

Čo ale môžeme vyskúšať doma?

- Netrvajte na rýchlosti. Postupujte krok za krokom, neponáhľajte sa. Snažte sa o uvoľnenú atmosféru a eliminujte vonkajšie rušivé vplyvy (televízor, rádio...).
  - Trénujte v kratších úsekoch. Používajte jednoduché texty písané väčším písmom, ukazujte prstom, záložkou alebo čítacím okienkom. Spočiatku stačí, ak dieťa číta kratšie, napr. dve - tri minúty a následne porozpráva o tom, čo ste čítali. Potom môže pokračovať ďalšie tri minúty a viac rozprávať.
  - Dieťa treba chváliť a neporovnávať. Prečo mu zbytočne znižovať sebavedomie?
  - Čítajte si spoločne. Chvíľu čítajte vy, chvíľu dieťa, striedajte sa. Porozprávajte sa o tom, čo ste si spolu prečítali.
  - Vyberajte si témy, ktoré zaujmú dieťa. Deti majú rady napr. komiksy. Niektoré deti nadchnú zbieranie bodov za prečítané príbehy. A koho by nebavili kvízy na konci príbehu?
  - Kompenzujte neúspech. Nájdite spoločne činnosti, v ktorých bude vaše dieťa vynikať a bude mať radosť. Hľadajte prirodzené situácie na pochvalu – dieťa spontánne prečíta nápis v obchode, rozlúšti názov autobusovej zastávky, prečíta názov filmu v TV.
  - Hľadajte silné stránky dieťaťa a využívajte ich pri učení. Možno je slabšie v čítaní, ale možno pekne píše, alebo mu ide dobre matematika.
- Nezabudnite, že aj mnohé známe osobnosti ako Jennifer Aniston, Tom Holland, Jamie Olivier, George Washington, Steve Jobs trpia touto poruchou učenia a „dotiahli to ďaleko“.

Mgr. Kristína Magerová, špeciálna pedagogička

Čo rozprávali pamätníci

BRIGÁDY A BRIGÁDNICI

Hospodárenie v JRD (jednotných roľníckych družstvách) a v ŠM (štátnych majetkoch) každým rokom upadalo. Pre nedostatok pracovnej sily chodili na výpomoc žiaci, študenti, úradníci aj robotníci.

Keď som bola žiačka základnej školy, brigádovali sme pri zbere zemiakov, čo nás celkom tešilo, lebo sme sa uliali z vyučovania. Pričuchli sme k tomu, čo je to práca, zároveň sme sa pritom dokázali aj pobaviť. Starší žiaci chodili čistiť lúky a pasienky, alebo sa podieľali na rôznych prácach pri družstevných kravinách.

Najväčšiu radosť som mala z brigády na Bukovine, kde celý druhý stupeň žiakov išiel trhať ľan. Do tejto vzdialenej lokality bolo treba zájsť pešo. Veľký ľan krásneho, vysokého ľanu sme museli vytrhať od koreňa a ukladať do pásov, aby boli kvety – semiačko na jednej strane. Následne zberacím strojom družstevníci ľan vyzbierali. V tých časoch sa vo valašianskom chotári pestovalo aj obilie. V Urokyti, na mieste, kde stojí ťaháreň rúr, bolo zasiate žito ešte v čase, keď som začala pracovať v Strojárni Piesok. My, „starovalášťania“, sme chodili domov z práce pešo chodníkom, ktorý bol vychodený krížom cez obilné pole.

Mamy a staré mamy príučali dedinské dievčatá poľným prácam od mlada. Cez letné prázdniny sme chodili hrabať, sušiť seno pre vtedajší štátny majetok. Moja stará mama bola skupinárka, organizovala svoju pracovnú skupinu žien na poľné práce. Keď chlapi pokosili lúky (motorovými kosačkami a strmšie svahy kosami), bolo potrebné veľa hrabačiek. Bola radosť pozeráť, keď na Ždiariku päťdesiat žien v zástupe roztriasalo riadky trávy. Po obschnutí sa obracalo,

celkom suché seno sa zhrabalo do kôpok. Veľa starších žien chodilo za skromným zárobkom na tieto práce. Obdivovala som ich, veď len zájsť na Chodorove vrch, Za vrch dolín, alebo na Diel bol výkon. Teploty sa vyšplhali po niektoré dni aj na 33 stupňov. Staršie tetušky vydržali v tmavých háboch so šatkami na hlave hrabať v tej pálave, boli na každodennú ťažkú prácu zvyknuté. Jedlo a pitie si každá priniesla v chrbtovom košíku. V sklenených fľašiach si nosili bielu kávu alebo čaj. Plastové fľaše sme v tej dobe nepoznali. Naša stará mama zobrala z domu na vodu veľkú plechovú kandličku, teta od susedov hlinenú hampuľu. (Bola podobná

Hrabačky v Smerečine

mliečniku alebo krčahu s úzkym hrdlom.) Vodu sme nabrali na žliebkoch. Keď sa všetko vypilo, chodila som so sesternicou Lydkou nabráť čerstvú vodu z najbližšej studničky alebo zo žliebka pri válovoch, kde sa napájali ovce. Ženy nám naložili prázdne fľaše do chrbtových košov a do rúk sme zobrali kandličky a hampuľu. V niektorých lokalitách sme nevedeli o stud-

Starší žiaci čistili lúky a pasienky

ničke, vtedy išla s nami teta Margita Kúdelková od Haviarov, ktorá poznala každý zdroj vody v celom chotári. Niekedy sme sa prešli dosť ďaleko. Cestou sme nazbierali hriby. Miesta, kde rástli, nám taktiež ukázala teta Margita.

zvázať, kládlo sa do kôp okolo kola. Chlapi osadili koly do zeme, tiež pomáhali klásť seno vidlami. Takú veľkú kopy sme tlačili dve dievčatá. Držiac sa kola sme chodili okolo neho, kde sme museli sledovať vidly so senom, aby nás s nimi nepichli. Na samý vrch kopy sme založili veniec, ktorý uvili ženy z čerstvej trávy, plnej kvetov. Aby sme mohli zliezť, chlapi opreli o kopy drúčky, ktorých sme sa pridržali a zošuchli chlapom do náručia. (Drúčky sa používali na prenášanie menších kôpok.)

Zaujímavé bolo hrabanie strmých svahov v Smerečine. Tam sme seno sťahovali na rovinu ku poľnej ceste na šmykoch. Tak sa hovorilo naťatým konárom z liesok, na ktoré sa položilo seno. Nachodili sme sa hore – dolu kopcom, ťahajúc šmyky, čo v letných horúčavách nebolo jednoduché. Čo ako sme zunovali, večer sa nám neťažilo ísť do dediny na stretnutie s mládežou.

Od 12. do 13. hodiny bola obeda – najšia prestávka. Hodinky nosila na pole len stará mama, skupinárka. Pomerne veľké „cibule“, mala vo vrecu zástery, uviazané vo vreckovke. Vofakedy ich nosil do práce starý otec. Na poludnie vyhlásila skupinárka prestávku. Rýchlo sme zjedli prinesenú stravu a my, dievčatá, sme sa dali do spevu. Ženy mali z toho radosť, postupne sa k nám pridávali. Stará mama v tieni liesky zadriemala. Vyviedli sme také huncútstvo, nenápadne sme posunuli ručičky na hodinách o pol hodiny dozadu, aby bola dlhšia prestávka. Problém bol vrátiť ručičky naspäť, tak sme museli nechtiac pracovať o polhodinu dlhšie. Niekedy, keď sa chýlilo k burke, zostali sme hrabať aj po pracovnej dobe. „Ženičky, hádam nenecháme zmoknúť toto suché, voňavé sienko,“ prosila hrabačky stará mama. Čo nestihli furmani odviezť na vozoch, zhrabalo sa do kôp. Mocnejšie ženy kládli seno vidlami do väčších, tlačných kôp, ktorým sme hovorili maďarky. Vo vzdialenejších lokalitách, keď sa nestihalo seno

Spomínam na obdobie okolo roku 1964 – 68, kedy sa na valašianskych lúkach spracovalo také množstvo sena, že ďaleko prekračovalo spotrebu pre družstevné kravy, teľatá a kone. Prebytky sena vozili na nákladných autách na stanicu v Podbrezovej, odkiaľ ho vo vagonoch odvážali – predávali do krajov, kde bol jeho nedostatok. Ešte musím dodať, že v tých časoch pracovali naši starí rodičia na družstevnom, či štátnom majetku ako na svojom. Lúky boli samý kvet, samá liečivá bylina. Takéto sienko voňalo materinou dúškou, pamajoránom, repikom, jahodami a ľudia vraveli, že z toho môžu priam čaj variť. Neraz sme medzi lieskami videli kvitnúť ľaliu zlatohlavú, alebo inú vzácnu kvetenu.

Dnes, keď vidím nepokosené lúky, plné bodliakov a invazívnych rastlín, spomeniem si na našich starcov, ktorí vykosili nielen lúky, ale aj strmé svahy, medze alebo čistinky medzi lieskami. Mali úctu k pôde, k dedičstvu po svojich predkoch.

Mária Luptáková

Žiaci brigádovali aj pri družstevných kravinách

Účasť obce Valaská v Slovenskom národnom povstaní

Stalingradské víťazstvo Červenej armády nad fašistami v januári 1943, ktoré otriaslo od základu hitlerovskou vojenskou stratégiou, znamenalo prielom v priebehu vojny a vytvorilo priaznivé podmienky pre víťazstvo nad nemeckým fašizmom. Víťazná sovietska armáda hnala pred sebou fašistického votrelca a oslobodzovala sovietsku vlasť. Sovietska armáda po prekročení hraníc Sovietskeho zväzu prenasledovala nepriateľa ďalej na západ a prinášala slobodu európskym národom. Bol to práve rok 1944, kedy Sovietska armáda oslobodila Rumunsko, Bulharsko, Juhosláviu a prenikla do Maďarska, na Slovensko a do Poľska.

Dôležitou súčasťou protihitlerovského frontu bolo oslobodzovacie hnutie národov v okupovaných krajinách. Tak to bolo i na Slovensku. Nálada ľudí bola v našich dedinách viac-menej protivládna. Roduverní Slováci ťažko znášali spojenectvo s nemeckým fašizmom, ktorý bol zarytým nepriateľom všetkého, čo bolo slovenské.

Začiatkom augusta 1944 boli po okolí rozšírené správy, že v okolitých horách sú partizáni. Boli to malé skupiny, ktoré sa utvorili na mnohých miestach Slovenska. Preto chýr o ich prítomnosti pôsobil prítlačivým dojmom najmä na tých, ktorí ťažko znášali rozpínavosť Nemcov, ktorí si po utvorení Slovenského štátu počínali na Slovensku ako v okupovanej krajine. Partizánska činnosť prerástla v masové ozbrojené hnutie slovenského ľudu, najmä keď noc čo noc preletovali ponad naše okolie lietadlá ruské, ktoré koncom júla a začiatkom augusta vysadili v Nízkych Tatrách organizátorskú skupinu ruských partizánov. Na základe správ o priaznivých podmienkach pre rozvoj partizánskeho hnutia vysadili sa 6., 7. a 9. augusta ďalšie partizánske skupiny na Latiborskej holi. Medzi ich členmi boli aj štyria Slováci. Po nadviazaní spojenia s ilegálnym hnutím KSS v Podbrezovej a inde, vytvorili sa partizánske výcvikové strediská. Také boli v jasenských holiach i na Trangoške, kde bol veliteľom Ladislav Kalina, rodák z Tajova.

K partizánom odišli Anton Vološín, Ján Kúdelka Jozef Kubove, Matúš Bánik, Rudolf Havaš, Anton Suchaň, Jozef Farárik, Jozef Spišiak, Jakub Gajdoš, Jozef Králik, Anton Kupec, Rudolf Koža, Marek Žabka, Ondrej Králik a ďalší. Niekoľko mládenci ako odvedenci mali rukovať k vojsku. Michal Pikuľa ich prehovoril, aby išli k partizánom. Nákladným autom ich odviezli do Jasenskej doliny, kde boli pridelení do Bielikovej skupiny. Boli to Július Molčan, Július Siládi, Štefan Mihálik, Jozef Štefánik, Gabriel Gocník, Rudolf Paulečka, Jozef Králik, Július Lukáč, Ján Krbyľa, Štefan Kabelka, Jozef Siman, Jozef Leitner,

Karol Dzurík, Július Kúdelka, Ján Bánik, Elena Sokáčová, Július Fischer, Blahoslav Mikoš, Zigmund Korbačka, Viliam Mojžiš, Vladimír Bella, Imrich Havaš, Arnold Sliacan, Pavol Šuhajda, Jozef Vraštiak, Anton Kučera.

Martin Kučera, priamy účastník SNP

20. august 1944. Bola pekná slnečná nedeľa. Predpoludním zrazu počuť z veľkej výšky hukot motorov. To anglické lietadlá leteli ponad naše okolie. Ľudia sa ich nebáli, lebo to boli spojenecké lietadlá. Niekoľko by nepovedal, že letia bombardovať územie, kde sa v najširšom meradle rozmáhala partizánske hnutie, ktoré má v tyle podlomiť bojujúce nemecké vojská. A predsa. Stíhačky opisali vo vzduchu kruh do ktorého vleteli bombardovacie lietadlá a už zazneli výbuchy a oblak dymu sa vznášal k oblohe. Bombardovali rafinériu v Dubovej. Takto zásoby benzínu nutné a potrebné pre chystané povstanie boli zničené.

Vojsko z posádky v Brezne podľa vyššieho rozkazu chodilo do hôr, aby tam zanechali zbrane, zásoby, prípadne i vojakov, ktorí takto prechádzali k partizánom. Skoro 2 týždne pred Pikuľou stáli delá.

Ráno 26. augusta 1944 sa na signál sirény zhromaždili podbrezovskí robotníci pred bránou. Partizáni obsadili závod a ozbrojili časť robotníkov. Podobne to bolo aj na Piesku. Robotníci z Podbrezovej a Piesku pochodovali do Brezna a v kasárňach žiadali zbrane. Od tejto chvíle sa partizáni presunuli z Tálov do Valaskej. Dňa 27. augusta v nedeľu zvolal revolučný národný výbor verejné zhromaždenie občanov na nádvorie obecnej školy na Konopiskách – dnešná ZUŠ.

Okrem početného občianstva sa ho zúčastnili: Jozef Révay, bývalý vládny komisár obce, a Dr. Jozef Straka, miestny duchovný, vedúci notár Drapčat a iní. Tu prebrali situáciu, v ktorej sa obec nachádzala. U ľudí sa javila určitá nerozhodnosť. Keď však 29. augusta bolo rozhodnutím vyhlásené Slovenské národné povstanie, otvorený boj proti bratislavskej vláde a nemeckému fašizmu, bola situácia jasná. Škola na Konopiskách sa stala výcvikovým strediskom partizánskej skupiny npor. Kalinu, ktorá sa presťahovala z Tálov. Cvičiť chodili na ihrisko pod Húšťavkou. Ako náčelník tam pracoval Ján Parobek. Medzi prvé nariadenia Revolučného národného výboru vo Valaskej patrili opatrenia na zaistenie poriadku, obmedzenie výčapu v hostincoch. Zriadená bola zbierka šiat a potravín. Situácia bola jasná a ľudia ochotne dávali. Takto celá obec bola zapojená do povstania, čím sa budovalo pevné zázemie pre bojujúcich povstalcov. So žiadosťou prišla aj podbrezovská nemocnica, aby sa jej pomohlo v zásobovacích ťažkostiach. Zbieralo sa mlieko, maslo, zemiaky a iné potraviny.

Tolko z výpisu z miestnej kroniky kronikára pána učiteľa Antona Kúdelku.

A čo dodáme? Vážme si historické skutočnosti tak, ako nám to podali naši rodičia a starí rodičia, ktorí prežili veľmi ťažkú dobu a vedeli vždy, kde je ich miesto. Priklonili sa vždy na správnu stranu. Rozmýšľali obyčajným gazdovským rozumom. Nekalkulovali, ale pre záchranu životov nasadzovali svoje životy. Rozdelili sa aj s maličkosťami a nečakali, že im niekto za to niečo dá. Súdržnosť, solidarita a ľudskosť, to je to, čo nám v dnešnej uponáhľanej dobe chýba. Neprekrúcajme skutočnosti, ktoré naši predkovia prežili a pomenujme udalosti tak, aby sme nikomu neublížili zbytočne.

Vážme si pamiatku padlých za našu slobodu hlavne tým, že si na nich spomenieme aspoň na výročia oslobodenia obce, štátu alebo na výročie SNP. Tieto výročia sú nielen o položení vencov a zapálení sviečok, ale hlavne o úcte a pamiatke na nich. Radi vás privítame a budeme radi, keď prídu aj žiaci našej ZŠ.

Zväz protifašistických bojovníkov v našej dedine funguje a boli by sme radi, aby sa naše rady rozrástli o nových členov z radov mladších občanov. Hovorme s deťmi o histórii hlavne našej dediny doma a aj v škole. Možno máte dojem, že deti to nezaujímajú? Ale áno, zaujíma ich to, ale treba to robiť zaujímavou formou. Koľkí ste boli so svojimi rodinami v pamätníku SNP v B. Bystrici? Využite možnosti, že prídu členovia SZPB k vám do školy a niečo vám porozprávajú o udalostiach, ktoré im boli komunikované tými, čo prežili vojnu.

Blažena Pastírová, za výbor SZPB

POĎAKOVANIE

Dňa 18. 4. 2024 nás navždy opustila vo veku 88 rokov naša milovaná, mama, stará a prastará mama Margita Vránska.

Ďakujeme všetkým, ktorí ju prišli odprevadiť na poslednej ceste, príbuzným a známym za prejavu sústrasti a kvetinové dary.

Smútiaca rodina

SPOMIENKY

„Odišla si ticho, už nie si medzi nami, no v srdciach našich žiješ stále spomienkami.“

Dňa 5. júna sme si pripomenuli smutné druhé výročie odvtedy, ako nás navždy opustila naša drahá dcéra, mama, stará mama, sestra a nevesta

Mária Fukasová.

Kto ste ju poznali, venujte jej tichú spomienku.

Utíchlo srdce, utíchol hlas,
mal si rád život a všetkých nás.
Hoci si odišiel a niet ťa medzi nami,
v našich srdciach zostaneš stále s nami.

Dňa 30. júna uplynulo 8 rokov, ako nás navždy opustil milovaný manžel, ocko, starký, krstný otec a príbuzný

Milan Kúdelka.

S láskou a úctou spomína manželka, syn, dcéra s manželom, vnučky Viktorka a Veronika a ostatná rodina. Kto ste ho poznali, venujte mu, prosím, tichú spomienku.

Mal som vás všetkých rád a chcel som ešte žiť, ale prišla tá chvíľa, keď som vás opustil. Neplačte, nechajte ma ticho spať, čo mi bolo súdené, muselo sa stať.

Dňa 7. 4. 2024 sme si pripomenuli osem smutných rokov úmrtia môjho manžela, otca, svokra, starého a prastarého otca, krstného otca

Milana Molnára.

S láskou a úctou spomína manželka Mária, dcéra Mária, syn Miloš s manželkou Erikou, vnučky Zdenka s Patrikom, Karinka, Simonka s Rastinom, Vanduška. Pravnuci Tobiasko, Maximko,

Viktorko, pravnučka Grétka a krstná dcéra Gabika s rodinou.

Kto ste ho poznali, venujte mu tichú spomienku.

5. ročník Spolunažovanie

V sobotu 15. júna sa uskutočnil už 5. ročník úspešnej akcie s názvom Spolunažovanie. Turnaja sa zúčastnilo 6 detských mužstiev a 6 dospeláckych z celého okresu. Podujatie bolo pripravené tak, aby sa zabavili celé rodiny. Touto cestou by sem chceli poďakovať sponzorom: Obec Valaská, pán starosta Mgr. Peter Jenča, pán Vratko Strmeň z Fresh Horehronie, pán Antal - Café Maestro, pán starosta Martin Alberty, Janko Kubašiak, manželia Žiakovci firma Kobok, TS Valaská, Erik Bachratý HPÚ, pani Vozárová Tabak, Ivan Mako - rómske združenie, kvetinárstvo Verona, pani MUDr. Dolinská a MUDr. Auxtová.

Marian Bartoš

Z kroniky našej obce

Milí rodičia, skláňate sa nad bielou perinkou, kde spokojne spia vaše detičky. Hľadíte láskyplným pohľadom na ich hodvábné vlásky a snívate, čo z nich vyrastie. Budú šťastné? Driemu zatiaľ s pästičkami zovretými, odkázané na vašu starostlivosť. V ich tváričkách hľadáte svoje črty. Veď sú kvetom vašej lásky. Prišli preto, lebo ste sa rozhodli obohatiť svet o nového jedinca. Myslite na to, že vaše dieťaťko bude potrebovať lásku, ochranu a trpezlivosť obidvoch rodičov, a to nielen teraz, ale v celom svojom živote. Iste si uvedomujete, že poskytnúť všetky spomínané atribúty nie je ľahké. Vyžaduje si to od rodiča veľkú trpezlivosť, prebdené noci. Vyjadrujeme však presvedčenie, že toto všetko vykompenzuje radosť z vášho dieťaťka. Prajeme vám, aby ste tých radostných dní mali čo najviac a pevné zdravie všetkým.

Narodili sa:

Linda Sojaková	Diana Birošová
Anna Schreinerová	Nela Pišťolová
Július Sz	Dorota Mihalovičová
Simona Oravcová	

*****

Aký rýchly a neúprosný je beh času. Náhlime sa a v tomto životnom zhone, často objavíme hodnoty ľudí, až keď sa pominú. Ani sme si nestačili uvedomiť, že boli pri nás, správali sa ako jednoduchí, skromní ľudia, ktorí zdieľali naše osudy. Dokázali smútiť s tými, čo si bolesť či krivdu liečili smútkom, smiali sa s tými, čo smiechom smútok porážali. Obdivovali sme ich životnú vitalitu, ale aj ochotu pomáhať všade tam, kde bolo treba a každému, kto ich o to požiadal. Boli studnicou nevyčerateľných skúseností a rád. Žiaľ, aj teraz sa musíme navždy rozlúčiť s blízkymi ľuďmi, ktorých sme mali radi a budú nám veľmi chýbať.

Opustili nás:

Margita Vránska 88 r.	Ladislav Kuchár 71 r.
Michal Mušuka 26 r.	Mária Mutišová 76 r.
Zdenka Troligová 73 r.	Miroslav Schwamberg 60 r.
Marta Kováčzová 84 r.	Ján Pepich 87 r.
Svetlana Oláhová 43 r.	

OFK VALASKÁ INFORMUJE - UKONČENIE SEZÓNY 2023/2024

Vážení fanúšikovia futbalu vo Valaskej, sezóna 23/24 je za nami a my vám chceme priblížiť a zhodnotiť si ju v krátkosti.

Sezóna 2023/2024 začala plná

zápasov, čo nás v tomto ročníku potrápilo. Cieľ do ďalšej sezóny je jasný, hrať vrchnú polovicu tabuľky a zbierať body v každom zápase, zastabilizovať káder, pritiahnúť ďalších

očakávaní, ako to tréner Kučerák vyskladá, aby dobrá chémia vládla v šatni a aj na ihrisku. Prvé kolo sme začína skepticky, bez hlavných ťahúňov mužstva. Sezónu ukončujeme jasným víťazstvom 2:0 nad Malachovom a s 31 bodmi nám patrí 8. priečka. Oproti minulému roku sme sa zhoršili a nesplnili sme cieľ - skončiť v TOP 5, ale každý zápas je iný a niekedy príde aj vlna slabších

mladých hráčov. Chceli by sme sa poďakovať všetkým fanúšikom, ktorí si našli cestu na štadión a pevne verím, že ich bude ešte viac, všetkým hráčom za vzornú reprezentáciu obce Valaská. Špeciálne by sme sa chceli poďakovať OcU Valaská na čele s pánom starostom Petrom Jenčom, firme Renovia, s. r. o., Erik Bachratý - Hostinec HPU, všetkým ľuďom okolo futbalu vo Valaskej,

Posledný domáci zápas Valaská : Malachov 2:0, 15. 6. 2024.

menovite Janko Mojžiš, Janko Bádinka, Jožko Kurek, Radomír Kučerák, Ľubo Prečúch, Ľubo Danko, pán

Martin Krupa a pevne veríme, že sa stretneme aj v nasledujúcej sezóne, ktorá štartuje už 4. augusta 2024.

O občerstvenie sa postaral Erik Bachratý, Hostinec HPU.

Zaujímavosti:

Najvyššia výhra v jesennej časti:
TJ Malachov : OFK VALASKÁ 1:4

Najvyššia výhra v jarnej časti:
OFK VALASKÁ : Strelníky 11:0

Najlepší strelci:

Matúš Švantner - 11 gólov
Radoslav Ridzoň - 8 gólov
Martin Frimm - 7 gólov
Martin Lapin - 7 gólov

Šachový turnaj

Pri príležitosti Medzinárodného dňa detí sme zrealizovali 2. ročník matičného šachového turnaja in memoriam Ivana Karaka v priestoroch Cafe Maestro. Veľmi nás teší, že sa prihlásilo až 12 záujemcov, ktorí si vzájomne zmerali sily v 66 šachových hrách, po 4 hodinách hry sme sa dozvedeli výsledky. Minuloročný víťaz zopakoval svoje prvenstvo aj v tomto ročníku a bol ním Tomáš Balciar, 2. a 3. miesto musel rozhodnúť vzájomný zápas,

nakoľko v skupine skončil nerozhodne – potom – nakoniec na 2. mieste skončil Lukáš Senček a na 3. mieste nováčik turnaja a veľké prekvapenie Peter Šterba. Chlapcom sa veľmi darilo, každý jeden účastník dostal diplom, medailu, sladkú odmenu a tiež aj občerstvenie v podobe kofoly a pizze.

Pre víťaza bola darčekom poukážka v hodnote 20 eur od Radoslava Antala. Touto formou sa chcem veľmi pekne poďakovať sa aktívnu pomoc a sponzorský dar Lukášovi Sujovi, tiež aj finančnému oddeleniu OÚ vo Valaskej, MO MS vo Valaskej, OP MS v Brezne, pizzerii Cafe Maestro a členovi športovej komisie Marekovi Morovi. V neposlednom rade patrí poďa-

kovanie aj Martinke Jenčovej, vďaka ktorej budeme na šachový turnaj spomínať v podobe fotografií.

Spoločne sme prežili krásny šachový čas a ja pevne verím, že sa stretneme o rok, keď budeme organizovať už 3. ročník matičného šachového turnaja v našej obci.

PaedDr. Matúš Magera
organizátor podujatia